

371.425

ส2296

7-2

การศึกษาการรับรู้ด้านอาชีพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

สมชาย ทองหนู

1452
01/10/2541

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2541

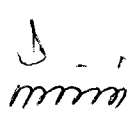
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

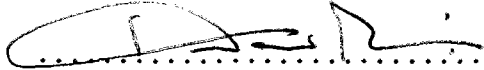
คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ)
.....ทศพร ท่องรักดี.....กรรมการ
(อาจารย์ทศนา ท่องรักดี)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ)
.....ทศพร ท่องรักดี.....กรรมการ
(อาจารย์ทศนา ท่องรักดี)
.....สงวน.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์พันธ์ พงษ์โรสภา)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2541

ประกาศขอบคุณการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ไพศาล อ้นประเสริฐ ประธาน อาจารย์ทัศนาก ทอภักดี กรรมการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์พันธ์ พงษ์โรภา กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นันทนา วงษ์อินทร์ และ ดร.นันทา สุรักษา ที่กรุณาให้คำแนะนำ และเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขปัญหาแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร นัตรสุภกุล และคณาจารย์ภาควิชา จิตวิทยาการแนะแนวทุกท่านที่ให้ความกรุณาและโอกาสสานการทบทวนปริญญานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียน และขอขอบคุณนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของ โรงเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ที่ให้ความอนุเคราะห์และความร่วมมืออย่างดียิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณ อาจารย์จิระพันธุ์ สุขราช ที่ให้ความช่วยเหลือและกรุณาพิมพ์ต้นฉบับปริญญานิพนธ์จนสำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ คุณพกาทิพย์ - คุณกานต์พิชชา - คุณภารัตน์ ทองหมู่ ที่ให้กำลังใจและทุนทรัพย์ด้วยดีเสมอมา

อนึ่ง คุณประยูรชนัดดา ๆ ที่เกิดจากปริญญานิพนธ์นี้ ขออุทิศแด่ดวงวิญญาณ ของคุณตาสินรอง ทองจีน ผู้เป็นที่รักและเคารพของผู้นิพนธ์

สมชาย ทองหมู่

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	คำนำ	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	7
	ความหมายของการรับรู้ด้านอาชีพ	8
	ความสำคัญของการรับรู้ด้านอาชีพ	9
	เป้าหมายของการรับรู้ด้านอาชีพ	9
	ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ด้านอาชีพ	10
	การพัฒนาการรับรู้ด้านอาชีพ	15
	ความหมายของการเลือกอาชีพ	18
	ความสำคัญของการเลือกอาชีพ	19
	การพัฒนาการเลือกอาชีพ	22
	ความหมายของการตัดสินใจเลือกอาชีพ	32
	ประเภทของการตัดสินใจเลือกอาชีพ	33
	ทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอาชีพ	34
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านอาชีพ	36
	งานวิจัยต่างประเทศ	36
	งานวิจัยในประเทศไทย	39

3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	47
	แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง	47
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	48
	วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	49
	การวิเคราะห์ข้อมูล	55
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	55
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาค้นคว้า	58
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผล	58
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
5	สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	75
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	75
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	75
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	75
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	76
	การวิเคราะห์ข้อมูล	76
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	77
	อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า	78
	ข้อเสนอแนะ	82
	บรรณานุกรม	83

บทที่

หน้า

ภาคผนวก 88

ภาคผนวก ก 90

ภาคผนวก ข 91

ประวัติของผู้วิจัย 104

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	48
2	แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำนวนตามเพศ อายุ อาชีพผู้ปกครองนักเรียน รายได้ ผู้ปกครองนักเรียนและระดับการศึกษาผู้ปกครองนักเรียน	59
3	แสดงการเปรียบเทียบการรับรู้ด้านอาชีพทั้งด้านรวมและรายด้าน จำนวนตามเพศ	61
4	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการรับรู้ด้านอาชีพทั้งด้านรวมและ รายด้านจำนวนตามอายุ	63
5	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการรับรู้ด้านอาชีพทั้งด้านรวมและ รายด้านจำนวนตามอาชีพผู้ปกครองนักเรียน	64
6	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียน โดยรวมจำนวน ตามอาชีพของผู้ปกครองนักเรียนเป็นรายคู่	66
7	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการรับรู้ด้านอาชีพทั้งด้านรวมและ รายด้าน จำนวนตามรายด้านของผู้ปกครองนักเรียน	67
8	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการรับรู้ด้านอาชีพทั้งด้านรวมและ รายด้าน จำนวนตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน	68
9	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียน โดยรวม จำนวนตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองเป็นรายคู่	70
10	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนด้านลักษณะ ของอาชีพ จำนวนตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองเป็นรายคู่	71
11	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนด้าน คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพ จำนวนตามระดับการศึกษาของ ผู้ปกครองเป็นรายคู่	72

12	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนด้านความ สัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพ จำแนกตามระดับการศึกษาของ ผู้ปกครองเป็นรายคู่	73
13	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนด้าน วิธีการเตรียมเข้าสู่อาชีพ จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง เป็นรายคู่	74
14	แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของ แบบสอบถามการรับรู้ด้านอาชีพ	90

บทที่ 1

บทนำ

บทนำ

อาชีพมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ เพราะมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจ ชื่อเสียง ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในตนเองและรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า โร (Roc. 1965 : 35) กล่าวว่าอาชีพนั้น นอกจากจะเป็นวิถีทางที่จะได้มาซึ่งค่าตอบแทนเพื่อนำไปซื้อปัจจัยต่าง ๆ มาสนองความต้องการทางร่างกาย แล้วยังเป็นกิจกรรมที่สนองความต้องการทางจิตใจและความต้องการทางสังคมของมนุษย์อีกด้วย แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) (กระทรวงศึกษาธิการ. 2532 : 54) ได้เน้นการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในทุกอาชีพ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาพื้นฐานที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทบทวนประโยชน์ต่อตนเองและสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ตลอดทั้งมีความสามารถในการประกอบอาชีพได้ตามควรแก่วัย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2521 : 153)

ทูลเบอร์ (Tolbert. 1974 : 31 - 35 ; อ้างอิงมาจาก Super. 1975) กล่าวว่าพัฒนาการทางอาชีพของวัยเด็กตอนปลายจะขึ้นอยู่กับขั้นของการเจริญเติบโต (Growth Stage) ซึ่งในขั้นนี้เด็กจะเริ่มพัฒนาความรู้สึกรู้จักคิดที่มีต่อตนเอง ความสนใจ ความสามารถ ความต้องการและการเรียนรู้เกี่ยวกับโลกของอาชีพ ซึ่งจะ เป็นพื้นฐานในการเลือกอาชีพในอนาคตต่อไป และการที่บุคคลจะเลือกอาชีพได้อย่างฉลาดนั้น สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2515 : 81 - 85).

กล่าวว่าจำเป็นต้องมีความรู้เรื่องต่าง ๆ หลายประการ คือ ต้องรู้จักตัวเอง ต้องมีความรู้เกี่ยวกับโลกของงาน ต้องมีความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงของงานอาชีพ และต้องมีความรู้เกี่ยวกับประเภทของงานอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ โอแซคสัน (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2513 : 115 ; อ้างอิงมาจาก Isacson. 1977) กล่าวว่า การรับรู้ด้านอาชีพและการสำรวจโลกของอาชีพมีความจำเป็นสำหรับเด็กในวัยนี้ โดยเด็กจะต้องรู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง รู้จักโลกของงานและอาชีพ เห็นความสำคัญของอาชีพที่มีต่อสังคม ตลอดจนสามารถพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของตนเองกับงานอาชีพได้

เทนีสัน (Splete. 1982 : 306 - 307 ; อ้างอิงมาจาก Tennyson. n.d.) และฮอยท์ (Mortensen. 1967 : 459 - 461 ; อ้างอิงมาจาก Hoyt. n.d.X) กล่าวว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาต้องการพัฒนาความนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง และต้องการรับรู้เกี่ยวกับงานและอาชีพ ฉะนั้นการส่งเสริมพัฒนาการด้านอาชีพจึงควรเริ่มตั้งแต่ระดับประถมศึกษา โดยจะต้องเริ่มให้ตระหนักรู้หรือรับรู้เกี่ยวกับอาชีพ (Career Awareness)

“ จากสภาพแวดล้อมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในสังคมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอาชีพและมีอาชีพเพิ่มขึ้นมากมาย เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร เป็นเขตหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการเกษตรกรรมสู่การอุตสาหกรรมค่อนข้างมาก และอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะ 3 - 4 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2537 - 2540) ได้รับการพัฒนาตามโครงการเขตอุตสาหกรรมและโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลบางขุนเทียน มีการลงทุนด้านอุตสาหกรรม และการบริหารจำนวนมาก ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนในเขตบางขุนเทียนในแง่เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา ทำให้การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป ความต้องการในงานจะเพิ่มมากขึ้นในสามด้าน คือ (เพ็ญศรี จินดาศักดิ์. 2535 : 4)

1. ด้านเกษตรกรรม ต้องการบุคคลที่มีความรู้ทางด้านการปรับปรุงพันธุ์ การเพาะเลี้ยงสัตว์ การประมง เกษตรกรรม โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การแปรผลผลิตทางการเกษตรเป็นผลผลิตทางอุตสาหกรรม

2. ด้านอุตสาหกรรม คหกรรมศาสตร์ ศิลปหัตถกรรมซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมระดับต้น เช่น การผลิตสินค้าแปรรูปต่าง ๆ สาขาช่างระดับอาชีวศึกษา อีเล็กทรอนิกส์ เทคนิคอุตสาหกรรม เครื่องปรับอากาศ ช่างในสาขาต่าง ๆ พนักงานฝ่ายผลิต เป็นต้น

3. ด้านการบริการ มีความต้องการผู้ทำงานระดับกลาง และระดับสูงด้านการติดต่อสื่อสาร การขนส่ง ธุรกิจธนาคาร และการประกันภัยจะเพิ่มขึ้น ”

เขตบางขุนเทียนได้รับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ทำให้การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของบุคคลในเขตบางขุนเทียนเปลี่ยนแปลงไป ผู้วิจัยได้สำรวจเพิ่มเติมโดยใช้แบบสอบถามพบว่า อาชีพที่นักเรียนในเขตบางขุนเทียนให้ความสนใจ และต้องการประกอบอาชีพ ได้แก่ อาชีพที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมและการให้บริการ ได้แก่ พนักงานต้อนรับ พนักงานเสิร์ฟ อาหาร นักร้อง นักแสดง พยาบาล ช่างซ่อมเครื่องประดับ นักออกแบบเครื่องประดับ กู้ พนักงานบัญชี

ช่างซ่อมเครื่องรับวิทยุ - โทรทัศน์ วิศวกรคอมพิวเตอร์ ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างทำดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น

การจัดการบริการแนะแนวอาชีพให้แก่นักเรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพราะจะช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจ และรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพเพื่อนำมาศึกษาการรับรู้ในอาชีพนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ว่ามีการรับรู้ทางด้านอาชีพได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและสามารถวางแผนให้สอดคล้องกับตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากการที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของอาชีพ ลักษณะของอาชีพ คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ การประสบความสำเร็จในอาชีพ สภาพแวดล้อมในการประกอบอาชีพ การเลือกวิชาเรียน ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยด้านส่วนตัว และปัจจัยด้านครอบครัว

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่มีอายุต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนแตกต่างกัน
3. นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนแตกต่างกัน
4. นักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้แตกต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนแตกต่างกัน
5. นักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนแตกต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 มีการรับรู้ด้านอาชีพถูกต้องเหมาะสมกับตนเอง
2. ผลของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับครูแนะแนว และผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในการวางแผนการจัดบริการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

1. ประชากรเป็นนักเรียนชาย และนักเรียนหญิงที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2540 จำนวน 2,492 คน เป็นนักเรียนชาย 930 คน และนักเรียนหญิง 1,562 คน
2. กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2540 จำนวน 359 คน เชื้อมั้นได้ 95 เปอร์เซนต์ เป็นนักเรียนชาย 145 คน และนักเรียนหญิง 214 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) จากประชากร
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ คือ
 - 3.1.1 ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ของนักเรียน
 - 3.1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ อาชีพ รายได้และระดับการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การรับรู้ด้านอาชีพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การรับรู้ด้านอาชีพ หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพ นักร้องแบบเพชรพลอย ช่างซ่อมเครื่องประดับ พนักงานต้อนรับ พนักงานเสิร์ฟ อาหาร กู้ยืม นักร้อง

นักแสดง ช่างซ่อมเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ พนักงานบัญชี พยาบาล วิศวกรคอมพิวเตอร์ ความสำคัญของการประกอบอาชีพ ลักษณะอาชีพแต่ละประเภท คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพ สถานที่ประกอบอาชีพ การประสบความสำเร็จในอาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพ การมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพและวิธีเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ

2. ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

2.1 อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง งานที่บิดา - มารดา หรือผู้ปกครองทำเป็นประจำเพื่อเลี้ยงชีพ แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

- 2.1.1 รับจ้าง
- 2.1.2 ค้าขาย
- 2.1.3 เกษตรกรรม
- 2.1.4 ทำงานบริษัทเอกชน
- 2.1.5 ทำงานรัฐวิสาหกิจ
- 2.1.6 รับราชการ

2.2 รายได้ของผู้ปกครอง หมายถึง จำนวนเงินเฉลี่ยต่อเดือนของบิดามารดา รวมกัน หรือเป็นรายได้ของบิดาเพียงคนเดียว หรือรายได้ของมารดาเพียงคนเดียว ในกรณีที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ได้ประกอบอาชีพ ส่วนในกรณีที่นักเรียนไม่มีบิดามารดา ให้ถือรายได้ของผู้อุปการะ โดยแบ่งเป็น (สำนักงานแรงงานกรุงเทพมหานคร. 2539)

- 2.2.1 รายได้น้อย ได้แก่ ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,250 บาทต่อเดือน
- 2.2.2 รายได้ปานกลาง ได้แก่ ผู้ปกครองที่มีรายได้ระหว่าง 5,251 - 9,250 บาทต่อเดือน
- 2.2.3 รายได้สูง ได้แก่ ผู้ปกครองที่มีรายได้สูงกว่า 9,251 บาทต่อเดือน

2.3 ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง หมายถึง การศึกษาสูงสุดที่บิดาหรือมารดา หรือผู้ให้ความอุปการะด้านการครองชีพ และด้านการเรียนแก่นักเรียน เป็นระยะเวลายาวนานและยังคงสภาพเช่นนี้ อยู่ปัจจุบันแยกเป็น 4 ระดับ

- 2.3.1 ระดับอุดมศึกษา (อนุปริญญาหรือปริญญาจากวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย)
- 2.3.2 ระดับมัธยมศึกษา (ม.3 หรือ ม.ศ.3 และ ม.6 หรือ ม.ศ.5)

2.3.3 ระดับประถมศึกษา (ป.4 หรือ ป.7)

2.3.4 ไม่ได้รับการศึกษา

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ประสงค์จะศึกษาการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ดังนั้นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของการรับรู้ด้านอาชีพ
2. ความสำคัญของการรับรู้ด้านอาชีพ
3. เป้าหมายแห่งการรับรู้ด้านอาชีพ
4. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านอาชีพ
 - 4.1 ทฤษฎีอัตมโนทัศน์
 - 4.2 ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพ
5. การพัฒนาการรับรู้ด้านอาชีพ
6. ความหมายของการเลือกอาชีพ
7. ความสำคัญของการเลือกอาชีพ
8. ทฤษฎีการเลือกอาชีพ
 - 8.1 ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของวิลเลียมสัน
 - 8.2 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอฟฟอค
 - 8.3 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของไครท์
9. การพัฒนาการเลือกอาชีพ
 - 9.1 พัฒนาการทางอาชีพของกินซ์เบอร์ก
 - 9.2 พัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์
10. ความหมายของการตัดสินใจเลือกอาชีพ
11. ประเภทของการตัดสินใจเลือกอาชีพ
12. ทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอาชีพ
 - 12.1 ทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอาชีพ

12.2 ทฤษฎีการตัดสินใจของเดอแมนและโอสารา

13. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านอาชีพ

13.1 งานวิจัยต่างประเทศ

13.2 งานวิจัยในประเทศไทย

1. ความหมายของการรับรู้ด้านอาชีพ

สแตนเลย์ (Stanley. 1970 : 145) กล่าวว่าเด็กในระดับประถมศึกษาควรมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ มีประสบการณ์ในการทำงานหรือทดลองทำงานได้สำรวจว่าตนมีความสนใจอะไร มีความสามารถหรือความถนัดในด้านใด เพื่อจะได้รู้จักและเข้าใจโลกของงานยิ่งขึ้น

ทอมสัน (Thompson. 1973 : 203) ได้กล่าวถึงการรับรู้ด้านอาชีพ (Career Awareness) ว่าเป็นกระบวนการในระยะแรกของชีวิตที่จะเป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

सानาวี จอร์จิลป์ (2523 : 2) กล่าวถึงการรับรู้ด้านอาชีพของเด็กประถมศึกษาไว้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาจะต้องรู้จักตนเองในด้านความสนใจ ความสามารถ ความถนัดเป็นอย่างดี รวมทั้งรู้จักโลกของงาน ก็จะทำให้สามารถเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ สามารถทำประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2528 : 117) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ด้านอาชีพว่า การที่เด็กเริ่มจะเรียนรู้ว่าในโลกนี้มีอาชีพต่าง ๆ มากมายเด็ก ๆ จะเริ่มรับรู้โลกของงานรอบ ๆ ตัวเขา โดยครูควรจะต้องอธิบายให้เด็กเข้าใจในโลกของงานอย่างคร่าว ๆ ให้เด็กสามารถรู้ว่าเครื่องแบบ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าบุคคลประกอบอาชีพใด อาชีพที่บิดามารดาของเขาประกอบนั้น ต่างจากอาชีพบิดา มารดาของเพื่อนอย่างไร มีอาชีพอะไรบ้างที่เขาสนใจ และอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น และรู้ลักษณะอาชีพอย่างคร่าว ๆ

ชอฟสตอลส์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 34 ; อ้างอิงมาจาก Shofstall. 1973) กล่าวว่านักเรียนควรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกของงาน ความสำคัญและลักษณะของงานหรืออาชีพต่าง ๆ ตลอดจนพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถ ความสนใจ ความชอบของตนเองเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ เพื่อเป็นการเตรียมตัวเข้าสู่โลกของงาน

จากความหมายและคำกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาเป็นวัยจะต้องรับรู้ทุกสิ่งทุกอย่างรอบ ๆ ตัว เพื่อให้เด็กได้รับรู้ในวันหนึ่งข้างหน้าเขาจะต้องรู้จักโลกของงาน และสามารถตัดสินใจเลือกงานอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้ ดังนั้นการรับรู้ด้านอาชีพจึงหมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญ ลักษณะอาชีพ คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพ การประสบความสำเร็จงานอาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่เรียน ความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเองเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่โลกของอาชีพ

2. ความสำคัญของการรับรู้ด้านอาชีพ

สำเนา ขจรศิลป์ (2523 : 3) กล่าวถึงความสำคัญของอาชีพสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ด้านอาชีพไว้ว่า นักเรียนจะต้องรู้จักตนเองในด้านความสามารถ ความถนัด และความสนใจเป็นอย่างดี รวมถึงรู้จักโลกของงาน จะทำให้สามารถเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ สามารถทำประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

ในการศึกษาเกี่ยวกับอาชีพของนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ขอฟสตัลล์ (ฟองพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 34 ; อ้างอิงมาจาก Shofstall. 1973) กล่าวว่า นักเรียนควรจะมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกของงาน ความสำคัญและลักษณะของงานอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถ ความสนใจของตนเองเกี่ยวกับอาชีพคร่าว ๆ เพื่อเป็นการเตรียมตัวเข้าสู่โลกของงานหรืออาชีพ

จากความหมายและความสำคัญของการรับรู้ด้านอาชีพที่กล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่าเด็กในระดับประถมศึกษาตอนปลายควรจะมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ โดยได้สำรวจโลกของงานและอาชีพว่าตนมีความสามารถ ความถนัดความสนใจด้านใด ซึ่งจะทำให้สามารถเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเลือกประกอบอาชีพ

3. เป้าหมายของการรับรู้ด้านอาชีพ

เป้าหมายของการรับรู้ด้านอาชีพในระดับประถมศึกษาตอนปลายนั้น นักเรียนควรจะรู้จักและเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (จากการศึกษาของ Shofstall อ้างจาก ฟองพรรณ

เกิดพิทักษ์. 2529 : 37) พบว่า (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 37 ; อ้างอิงมาจาก Shofstall. 1973)

3.1 พัฒนาการและความก้าวหน้าทางอาชีพ

3.2 โลกของงานอาชีพ

3.3 คุณลักษณะของงานแต่ละประเภท

3.4 งานและอาชีพในชุมชน

3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างวิชาต่าง ๆ ที่เรียนกับอาชีพ

3.6 การเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ โดยพิจารณาถึงความสนใจ ความต้องการ ความสามารถ การเรียน และการมีประสบการณ์ในอาชีพ

จากเป้าหมายของการรับรู้ด้านอาชีพสรุปได้ว่า นักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ควรจะรู้จักและเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการ และความก้าวหน้าในอาชีพ และคุณลักษณะของอาชีพ ลักษณะของผู้ประกอบอาชีพงานและอาชีพในชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่เรียนกับอาชีพ และการเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ

4. ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ด้านอาชีพ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านอาชีพ ได้แก่ ทฤษฎีอัตมโนทัศน์และทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ทฤษฎีอัตมโนทัศน์ (Self Concept Theory)

อัตมโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง หรือความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลที่มีต่อตนเอง ซึ่งอาจจะ เป็นจริงหรือไม่จริงก็ได้ เป็นสิ่งที่บุคคลพิจารณาตนเองว่าเป็นอย่างไร มีความหมายเช่นเดียวกับการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง ดังที่อิงลิชและอิงลิช (English and English. 1958 : 486 - 488) ให้คำอธิบายว่า อัตมโนทัศน์ คือความคิดเห็นที่บุคคลมีต่อตนเอง รวมทั้ง ความรู้ ความรู้สึก และทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาเชื่อว่าพฤติกรรมทุกอย่างที่บุคคลแสดงออกเป็นผล เนื่องมาจากอัตมโนทัศน์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความรู้สึก ความนึกคิด ความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนการปรับตนเอง และรวมถึงความสามารถของตนเองด้วย ดังที่โรเจอร์ (Roger.

1951 : 495) ให้ความว่าการที่เข้าใจพฤติกรรมของคนนั้นจะต้องศึกษาความคิดของบุคคลให้มากที่สุด เพราะพฤติกรรมของบุคคลนั้นเป็นผลเนื่องมาจากความนึกคิด และทัศนคติที่มีต่อตนเอง และมี (Mead. 1934 : 30) ได้ศึกษาและเชื่อว่า อัตมรันทศน์นั้นเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม ดังนั้นอัตมรันทศน์จึงพัฒนามาตั้งแต่วัยทารก เมื่อเด็กโตขึ้นก็สามารถแยกได้ว่าอะไรเป็นอะไร เมื่อเด็กสามารถพูดได้เด็กจะมีการพัฒนาอัตมรันทศน์ และการรับรู้คุณค่าของตนเองเร็วขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะการมีชีวิตรับเรียนเด็กจะได้รับประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมใหม่ โดยการศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ จากกลุ่มเพื่อนและครู ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตนเองและอัตมรันทศน์

ซูเปอร์ (Super. 1968 : 80) ได้สรุปอิทธิพลเกี่ยวกับอัตมรันทศน์ที่มีต่อการเลือกอาชีพไว้ว่า การเลือกอาชีพเป็นส่วนหนึ่งซึ่งบุคคลได้คิดคำนึงและมุ่งหมายเอาไว้เขาจะมีอัตมรันทศน์และรู้ว่าตนเป็นคนแบบใด จากประสบการณ์ที่ผ่านมาในชีวิตที่เขาต้องแสดงหลายบทบาท ซึ่งช่วยให้เขาค้นพบว่า อะไรคือสิ่งที่เขาต้องการ ทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจกรรม การเล่นการงานที่เขาแสดงออก ขณะเดียวกันก็จะประเมินค่าสิ่งนั้นจากทักษะ และปฏิกิริยาตอบสนองของคนอื่น ๆ เมื่อเห็นว่าคุณสมบัติของตัวเองได้ดี และเกิดความพึงพอใจจากผลสำเร็จที่ผ่านมาช่วยพัฒนาให้เขาเห็นภาพตนเองเด่นชัดขึ้นเติบโตขึ้นจากประสบการณ์ต่าง ๆ จะเกิดเป็นอัตมรันทศน์ช่วยให้เขาเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม และอยู่ในสภาพที่เขาต้องการอย่างแท้จริง

4.2 ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพ (Theory of Vocational Development)

ซูเปอร์ (Tolbert. 1974 : 31 - 37 ; อ้างอิงมาจาก Super. 1957) เป็นผู้เสนอทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพ ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้

4.2.1 ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) เป็นหลักสำคัญเกี่ยวกับการศึกษา และจิตวิทยาแนะแนวทางอาชีพ การที่บุคคลมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพ ทำให้การเลือกอาชีพของบุคคลต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย

4.2.2 ศักยภาพหลาย ๆ ด้านในตัวบุคคล (Multipotentiality) บุคคลแต่ละคนมีขอบเขตศักยภาพของตน ซึ่งจะช่วยให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน การที่บุคคลหนึ่งไปเปรียบเทียบกับอีกคนหนึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม เพราะขีดความสามารถของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน

4.2.3 แบบแผนของความสามารถในอาชีพ (Occupation Ability Patterns) อาชีพแต่ละอาชีพต่างมีแบบแผนของความสามารถเฉพาะอาชีพ กล่าวคือ อาชีพหนึ่งต้องการบุคคลที่มีความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกลักษณะแตกต่างไปจากอาชีพหนึ่ง

4.2.4 การเลียนแบบและบทบาทของตัวแบบ (Identification and Role of Models) บุคคลส่วนมากจะเลียนแบบบิดามารดา หรือบุคคลอื่นที่ตนชื่นชมในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะในเด็กวัยรุ่น ซึ่งการเลียนแบบนี้จะ เป็นพื้นฐานของการประกอบอาชีพของบุคคลนั้นในอนาคต ดังนั้นผู้ที่ เป็นตัวแบบโดยเฉพาะบิดามารดา จึงควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก

4.2.5 ความต่อเนื่องและการปรับตัวในการเลือก และตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ (Continuity of Adjustment) ต้องเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่บุคคลอาศัยอยู่หรือทำงานอยู่ รวมทั้งอัตมรณทัศน์ของตน มักจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและประสบการณ์แก่บุคคลได้รับ อีกทั้งการเลือกและการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ จะส่งผลต่อการปรับตัวในอาชีพ

4.2.6 ช่วงของชีวิต (Life Stage) กระบวนการเลือกอาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่องตามช่วงชีวิตของบุคคล ซึ่งแบ่งเป็นขั้นดังต่อไปนี้

4.2.6.1 ขั้นการเจริญเติบโต (Growth Stage) เริ่มตั้งแต่เกิดจนอายุ 14 ปี เป็นระยะที่ร่างกายและจิตใจของเด็กกำลังเจริญเติบโต

4.2.6.2 ขั้นการสำรวจตนเอง (Exploration Stage) เป็นช่วงระหว่างอายุ 15 - 24 ปี เป็นระยะที่บุคคลพยายามที่จะทำความเข้าใจตนเอง และบทบาทของตนเองที่มีต่อการเลือกอาชีพ การเลือกคู่ และการเลือกหาตำแหน่งงานสังคม

4.2.6.3 ขั้นการสร้างหลักฐาน (Establishment Stage) เป็นช่วงอายุระหว่าง 25 - 44 ปี เป็นระยะที่บุคคลมีครอบครัว มีบทบาทในสังคม มีอาชีพแน่นอนและมีที่อยู่อาศัย สร้างหลักฐานมั่นคงให้กับตนเอง

4.2.6.4 ขั้นของการดำรงชีวิตที่มั่นคง (Maintenance Stage) เป็นช่วงอายุระหว่าง 45 - 64 ปี เป็นช่วงที่บุคคลเห็นความสำคัญของครอบครัว พยายามทำหน้าที่เป็นที่ยอมรับและเป็นที่รู้จักของบุคคลในสังคม พร้อมกับความก้าวหน้าในอาชีพการทำงาน

4.2.6.5 ขั้นของความเสื่อม (Decline Stage) เป็นช่วงอายุตั้งแต่ 65 ปี ขึ้นไป เป็นช่วงที่การทำงานมีน้อยลง มีความรับผิดชอบ และมีบทบาทในสังคมน้อยลง

4.2.7 แบบแผนของอาชีพ (Career Pattern) ขึ้นอยู่กับระดับสังคมและเศรษฐกิจและโอกาส ซึ่งแบบแผนของอาชีพนี้ ได้แก่ ระดับความสูงต่ำของอาชีพ ความถี่ในการเปลี่ยนงาน และลักษณะของอาชีพบางชนิดที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนงานบ่อย ๆ เป็นต้น

4.2.8 การพัฒนาอาชีพในแต่ละช่วงชีวิต บุคคลควรได้รับการแนะแนวทางอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมกับบุคคลนั้น ๆ

4.2.9 การพัฒนาอาชีพของบุคคล เป็นผลจากการที่บุคคลนั้นมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว การได้รับการศึกษาจากโรงเรียน และสังคมรอบตัวบุคคลนั้น ซึ่งจะช่วยให้บุคคลนั้นได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ที่เขาสนใจหรือมีความถนัด ซึ่งจะช่วยให้บุคคลนั้นได้รู้จักตัวเอง และรู้จักผสมผสานระหว่างความสามารถของตนเองกับโอกาสที่จะเป็นได้จริง

4.2.10 ความเปลี่ยนแปลงของแบบแผนอาชีพ (The Dynamic of Career Patterns) แบบแผนอาชีพนี้ขึ้นอยู่กับระดับสังคม และเศรษฐกิจของครอบครัว สถิติปัญญาความสามารถ ความสนใจของบุคคล

4.2.11 ความพอใจในงานขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคล ตำแหน่งและบทบาทของบุคคล (Job Satisfaction Individual Differences Status and Role) บุคคลที่จะมีความพึงพอใจงานอาชีพ ถ้างานเข้ากันได้กับวิถีชีวิต ความสามารถ และการได้สวมบทบาทตามที่บุคคลนั้น ต้องการระดับความพอใจขึ้นอยู่กับระดับการพัฒนาอัตมโนทัศน์ของบุคคลแต่ละคน

4.2.12 งานคือวิถีทางแห่งชีวิต (Work is the way of Life) การที่บุคคลจะมีความพึงพอใจในวิถีชีวิตของตนเองนั้น ขึ้นอยู่กับการที่บุคคลได้ค้นพบทางออกที่ตนจะได้แสดงความสามารถ ความสนใจ บุคลิกภาพและค่านิยมของตนเองออกมา และสามารถกระทำได้ตามบทบาทที่บุคคลนั้นได้เลือกแล้ว

กินซ์เบิร์ก (Osipow, 1973 : 84 - 88 ; อ้างอิงมาจาก Genzberg, 1972) แบ่งช่วงการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะของความคิดฝัน (Fantasy Period) อยู่ในช่วงอายุก่อน 11 ปี การเลือกอาชีพในระยะนี้ เป็นการเลือกตามที่ตนเองต้องเพียงด้านเดียว เด็กจะคิดเกี่ยวกับอาชีพในรูปของความต้องการที่จะเป็นเมื่อตนเองเป็นผู้ใหญ่ ในระยะนี้เด็กยังไม่มีความสามารถในการประเมินขีดความสามารถของตนเอง ยังไม่คำนึงถึงโอกาสที่จะเป็นไปได้ และขอบเขตของความเป็นจริงและ

ข้อจำกัดต่าง ๆ เป็นการเลือกที่ได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อม นับเป็นเวลาที่เด็กเริ่มพัฒนาทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับงาน

2. ระยะเวลาที่ไม่ตกลงใจเลือกอาชีพแน่นอน (Tentative Period) อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 11 - 17 ปี เป็นระยะที่เด็กเริ่มเรียนรู้กว้างไกลมากขึ้น เด็กจะเริ่มรู้สึกและยอมรับว่าเขาชอบที่จะทำและทำกิจกรรมบางประเภทได้ดี เป็นการเริ่มตระหนักถึงความต้องการในการตัดสินใจเลือกอาชีพในอนาคต การพิจารณาเลือกอาชีพในระยะนี้ยังเป็นการเลือกที่พิจารณาองค์ประกอบเกี่ยวกับตนเองในด้านความสนใจ ความสามารถ และค่านิยมของตนเองโดยมักจะเป็นไปในลักษณะตอบสนองความพอใจในอนาคตมากกว่าปัจจุบัน และได้คำนึงถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ที่จำเป็นและข้อจำกัดในอาชีพนั้น ๆ ในระยะนี้สามารถแบ่งเป็นชั้นย่อย ๆ ได้ 4 ชั้น คือ

ขั้นที่ 1 การเลือกอาชีพโดยคำนึงถึงความสนใจ (Interest Stage) อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 11 - 12 ปี เด็กจะพิจารณาวางแผนโครงการเลือกอาชีพจากความสนใจของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงความสามารถของตนเอง และส่วนมากจะสัมพันธ์กับความต้องการหรือจินตนาการในความคิดฝัน (Fantasy Period)

ขั้นที่ 2 การเลือกอาชีพโดยคำนึงถึงความสามารถของตนเอง (Capacity Stage) อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 13 - 14 ปี เด็กจะเริ่มประเมินความสามารถของตนเอง และพิจารณาเลือกอาชีพ โดยใช้ความสนใจและความสามารถของตนเองเป็นหลักในการพิจารณา

ขั้นที่ 3 การเลือกอาชีพโดยพิจารณาจากค่านิยม (Value Stage) อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 15 - 16 ปี การเลือกอาชีพในระยะนี้จะเป็นการพิจารณาจากค่านิยมของเด็ก โดยที่เด็กจะเริ่มสังเกตว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญที่ตนเองต้องการในชีวิต

ขั้นที่ 4 ระยะของการเปลี่ยนแปลง (Transition Stage) เป็นช่วงสุดท้ายของระยะนี้ โดยทั่วไปเด็กจะเริ่มสุขุมขึ้น และพิจารณาสิ่งต่าง ๆ จากข้อเท็จจริงและตัดสินใจได้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม ความสนใจ ความสามารถ และค่านิยมของตนเอง เขาจะตระหนักได้ว่า การตัดสินใจของเขาจะเป็นผลต่อเนื่องไปในอนาคตของเขาด้วย ซึ่งในที่สุดเขาจะเริ่มจัดระบบความเกี่ยวกับเรื่องอาชีพ ความสามารถทางอาชีพและคุณค่าของอาชีพที่มีความเหมาะสมกับตน และบทบาทเพศของตนได้

3. ระยะเวลาของความเป็นจริง (Realistic Period) อยู่ในช่วงอายุ 17 ปี จนถึงวัยผู้ใหญ่ในระยะนี้บุคคลจะพิจารณาเลือกอาชีพ โดยพิจารณาตนเองและพิจารณาอาชีพประกอบกันตาม

สภาพความเป็นจริงและข้อจำกัดต่าง ๆ เช่นโอกาสที่จะเตรียมการศึกษา เพื่อจะประกอบอาชีพนั้น ๆ การเลือกอาชีพในระยะนี้จึงไม่ใช่การเพื่อฝันอีกต่อไป แต่เป็นการผสมผสานรวมขอมกันระหว่างความต้องการ ความสนใจ ความถนัด ความสามารถ และค่านิยมของตนเองกับโอกาสที่จะเป็นไปได้ในสภาพการณ์จริง ระยะนี้แบ่งเป็นขั้นต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ระยะของการสำรวจอาชีพ (Exploration Stage) บุคคลจะสำรวจอาชีพต่าง ๆ ว่าอาชีพใดเหมาะสมกับตน โดยคำนึงถึงความสนใจ และค่านิยมของตนเองเพื่อพยายามที่จะตัดสินใจให้สอดคล้องกับความเป็นจริงมากขึ้น เช่น ลองเลือกเรียนวิชาต่าง ๆ หรือหาประสบการณ์ในการทำงาน

3.2 ระยะของการรวมตัวของความคิดที่จะเลือกอาชีพ (Crystallization Stage) อยู่ในช่วงอายุ 20 ปีขึ้นไป ขั้นนี้บุคคลพร้อมที่จะเลือกอาชีพ เนื่องจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ มีความชัดเจน เกิดการยอมรับความสามารถของตนเอง และได้คำนึงถึงจุดประสงค์ของอาชีพที่ตนจะเลือก เป็นการตัดสินใจขั้นสุดท้ายก่อนที่จะเตรียมตัวฝึกฝนหาความรู้ และประสบการณ์ในอาชีพที่ตนเองเลือก

3.3 ระยะการเลือกอาชีพที่เฉพาะเจาะจงและหาความชำนาญ (Specification Stage) เป็นการตัดสินใจที่เฉพาะเจาะจงลงไป และเริ่มวางแผนที่จะเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่งมิใช่เป็นเพียงแต่การตัดสินใจกว้าง ๆ ว่าจะประกอบอาชีพ ถ้าปรากฏว่างานที่เลือกไว้นั้นไม่เหมาะสมกับตน บุคคลก็จะไปเข้ารับการฝึกฝนเฉพาะอาชีพด้านใดด้านหนึ่งเพิ่มเติม เพื่อเป็นการหาความรู้ เพื่อเตรียมเลือกอาชีพใหม่ต่อไป

จากทฤษฎีอัตมโนทัศน์ และทฤษฎีพัฒนาการทางด้านอาชีพ พอจะสรุปได้ว่าบุคคลจะได้รับประสบการณ์และมีความคิดเกี่ยวกับอาชีพมาตั้งแต่วัยทารก ประสบการณ์เหล่านั้นจะพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ จนสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพได้ การตัดสินใจนี้จะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้น และดำเนินไปตลอดช่วงชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยบุคคลต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกของอาชีพนั้น ๆ ในลักษณะที่สัมพันธ์กับวัยและความต้องการของตนเอง

5. การพัฒนาการรับรู้ด้านอาชีพ

ในการพัฒนาการรับรู้ด้านอาชีพในระดับประถมศึกษา นั้น นักเรียนควรจะได้รู้จักและ เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้ (วรรณ พรหมบุญ. 2526 : 8)

1. ให้นักเรียนเรียนรู้ความคิดเห็นส่วนตัวของแต่ละคนในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริง
 2. ให้นักเรียนรับรู้เรื่องความหลากหลายของงาน
 3. ให้นักเรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของงานที่มีต่อกัน
 4. ให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจข้อจำกัดของงานแต่ละอย่าง
 5. ให้นักเรียนสามารถตัดสินใจและเกิดความเชื่อมั่นในการตัดสินใจของตน
 6. ให้นักเรียนเกิดทักษะในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 7. ให้นักเรียนเข้าใจขั้นตอน กระบวนการและชนิดของงาน
 8. ให้นักเรียนเข้าใจถึงสภาพแวดล้อม โลกของงานและตลาดแรงงานในปัจจุบัน
 9. ให้นักเรียนสามารถใช้เวลาว่างานแต่ละวันอย่างมีประสิทธิภาพ
 10. ให้นักเรียนสามารถเปรียบเทียบความคิดเห็น และเจตคติส่วนตัวของตนต่อผู้อื่น
 11. ให้นักเรียนสามารถวางแผนการล่วงหน้า และมองเห็นผลดีของการวางแผน
 12. ให้นักเรียนเรียนรู้การทำงาน และบทบาทของแต่ละคนในงานนั้น ๆ
 13. ให้นักเรียนเรียนรู้ลักษณะของงานแต่ละอย่างที่ต้องใช้ทักษะ และสามารถต่างกัน
 14. ให้นักเรียนสามารถวางแผนอนาคตของตนเองเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในภายภาคหน้า
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 63) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการพัฒนารับรู้ด้านอาชีพ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การรู้จักและเข้าใจตนเอง (Self Awareness) เน้นขั้นตอนที่จะช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจเกี่ยวกับความสนใจ ความถนัด ความต้องการ ความสามารถ บุคลิกภาพ สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของตนเอง
2. การรู้จักและเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพ (Career Awareness) เน้นขั้นตอนการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และโลกของงานอย่างกว้าง ๆ โดย
 - 2.1 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสำรวจเกี่ยวกับตนเอง และช่วยให้เข้าใจตนเองได้ดีขึ้น
 - 2.2 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพแต่ละอาชีพ
 - 2.3 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประเภทหรือกลุ่มอาชีพ
 - 2.4 ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ความชอบไม่ชอบเกี่ยวกับอาชีพแต่ละอาชีพ

2.5 ให้นักเรียนอภิปรายถึงบทบาท และความสำคัญของอาชีพแต่ละอาชีพ

2.6 ให้นักเรียนอภิปรายถึงบทบาทของบุคคลที่ประกอบอาชีพแต่ละอาชีพ

3. การปฐมนิเทศเกี่ยวกับอาชีพ (Career Orientation) เน้นขั้นตอนการปฐมนิเทศเกี่ยวกับประเภทหรือกลุ่มอาชีพ และรูปแบบของชีวิตที่เกี่ยวกับอาชีพประเภทนั้นหรือกลุ่มนั้น ๆ

4. การสำรวจเกี่ยวกับอาชีพ (Career Exploration) เน้นขั้นตอนของการสำรวจเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ให้นักเรียนเรียงลำดับ โดยศึกษาเกี่ยวกับความรู้ องค์กรประกอบและทักษะต่าง ๆ เกี่ยวกับแต่ละอาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพแต่ละประเภท ความสำคัญของงานนั้น ๆ ตลอดทั้งการเตรียมการช่วยเหลือนักเรียนในการกำหนดเป้าหมายของอาชีพในอนาคต

5. ขั้นเตรียมตัวเกี่ยวกับอาชีพ (Career Preparation) เน้นการเตรียมตัวที่จะเข้าสู่อาชีพ ในขั้นนี้จะเป็นขั้นที่เกี่ยวกับการตัดสินใจที่จะเข้าสู่อาชีพ และในขั้นนี้จะมีการศึกษาเกี่ยวกับเจตคติและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อจะช่วยให้การเลือกอาชีพของนักเรียนประสบผลสำเร็จ

คมเพชร จัตรสุกุล (2521 : 88) ได้กล่าวถึง การพัฒนาการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาสามารถกระทำได้ดังนี้

1. การสำรวจการประกอบอาชีพของบุคคลในครอบครัว เด็กในระดับประถมศึกษาจะมีความใกล้ชิดกับบุคคลในครอบครัว บางครั้งเด็กจะเริ่มเลียนแบบผู้ใหญ่บ้างแล้ว ทั้งนี้รวมทั้งเรื่องของการประกอบอาชีพด้วย ดังนั้นเด็กน่าจะได้รับอิทธิพล หรือได้รับการเรียนรู้ในเรื่องอาชีพจากครอบครัวได้เป็นอย่างดี

2. การสำรวจการประกอบอาชีพของบุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมของเด็กเอง ในขั้นนี้อาจจะเป็นการสำรวจแบบไม่มีพิธีรีตอง แต่จะให้เด็กแต่ละคนได้สังเกตดูเพื่อนบ้านซึ่งอยู่ในท้องถิ่นเดียวกันและให้แต่ละคนได้มาแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องอาชีพ ซึ่งได้จากการสังเกตนั้นเด็กแต่ละคนจะได้ความรู้เกี่ยวกับโลกของงานอาชีพกว้างขวางขึ้น

3. การใช้กิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน เพื่อสำรวจอาชีพ เช่น การสอดแทรกความรู้เรื่องอาชีพในการสอนวิชาต่าง ๆ อาชีพครูเป็นแบบแผนทางอาชีพสำหรับเด็กได้ใช้ชั่วคราวมัธยมเพื่อสนทนาเรื่องอาชีพ แต่อย่างไรก็ตามการสำรวจอาชีพในลักษณะเหล่านี้จะต้องอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม ไม่กระทำให้เด็กซึ่งจนเกินไป ควรคำนึงถึงวุฒิภาวะของเด็กด้วย

จากการพัฒนาการรับรู้ด้านอาชีพนักเรียนควรได้รู้จัก และเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง (Self Awareness) เกี่ยวกับความสนใจ ความถนัด ความสามารถ บุคลิกภาพ และสังคมของตนเอง
2. ให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพ (Career Awareness) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ อาชีพ ข้อจำกัดของงานแต่ละอย่าง อาจใช้กิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนเพื่อสอดแทรกความรู้เรื่อง อาชีพ โดยมีขอบเขตที่เหมาะสมและคำนึงถึงวุฒิภาวะของนักเรียนด้วย
3. ให้นักเรียนเตรียมตัวเกี่ยวกับอาชีพ (Career Preparation) เน้นการศึกษา เกี่ยวกับเจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ เพื่อที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถวางแผนการเลือกอาชีพ ประสพผลสำเร็จ

6. ความหมายของการเลือกอาชีพ

สำหรับความหมายของการเลือกอาชีพนั้น มีผู้ให้ความหมายของการเลือกอาชีพไว้มาก ท่าน ดังต่อไปนี้

ซูเปอร์ และโอเวอร์สตรีท (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 111 ; อ้างอิงมาจาก Super and Overstreet. 1960) กล่าวว่า iva ในการเลือกอาชีพ บุคคลจะเลือกอาชีพโดย คำนึงถึงความสนใจ ความสามารถ และบุคลิกภาพ

ในปี 1965 ซูเปอร์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 90 ; อ้างอิงมาจาก Super. 1965) กล่าวว่า การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และในกระบวนการเลือกอาชีพนั้น บุคคลจะเลือกโดยห่างไกลจากความเป็นจริงในช่วงอายุต้น และระดับความเป็นจริงจะเพิ่มขึ้นเมื่อ อายุมากขึ้น

สำหรับในประเทศไทยนั้น มีผู้ให้ความหมายของการเลือกอาชีพไว้ ดังนี้

ผกา บุญเรือง (2520 : 15) ให้ความหมายของการเลือกอาชีพว่าหมายถึง พฤติกรรม ของความคิดในเรื่องเป้าหมายในด้านอาชีพ ความมุ่งหวังของผลที่จะได้รับและความพึงพอใจในการ เลือก

สำหรับ อรอนงค์ แจ่มผล (2525 : 10) กล่าวว่า การเลือกอาชีพ หมายถึง การที่ บุคคลได้แสดงถึงความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพนั้น ผู้ที่ตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างแท้จริง ได้แก่

บุคคลที่เลือกอาชีพโดยพิจารณาจากความเข้าใจในงาน โอกาสในการทำงานและโอกาสในการศึกษา รวมทั้งองค์ประกอบส่วนบุคคล ได้แก่ ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ และค่านิยมของบุคคล

จากความหมายของ การเลือกอาชีพ ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ได้ว่า การเลือกอาชีพ หมายถึง การที่บุคคลได้แสดงถึงความตั้งใจในการที่จะเลือกประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่ง โดยคำนึงถึง ความสนใจ ความสามารถ ความถนัด บุคลิกภาพ และค่านิยม

7. ความสำคัญของการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ เป็นเรื่องของการตัดสินใจที่สำคัญมากที่สุดอย่างหนึ่งในชีวิต เพราะมีผลสะท้อนถึงความสุขของตน ครอบครัว ส่วนรวมและเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของประเทศไทย

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจึงเป็นการเริ่มต้นที่จะวางแนวทางในการเลือกอาชีพและแนวทางในการดำเนินชีวิต ดังนั้นนักการศึกษาจึงได้ให้ความสำคัญ ความสนใจ เพราะการวางรากฐาน การวางแนวทางที่ถูกต้องในระดับนี้จะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยได้ (ธีรภูมิ ประทุมณพรัตน์, 2521 : 170)

ก่อ สวัสดิพานิช (2513 : 1) มีความเห็นว่า การมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาเพื่อเตรียมบุคคลให้สามารถออกไปประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อในระดับสูงได้ต่อไป จึงถือได้ว่ามีความสำคัญต่อแนวทางชีวิตของบุคคลเป็นอย่างมาก ปัญหาที่สำคัญที่เด็กประสบ เช่น ปัญหาการเลือกอาชีพ และการเลือกเรียนวิชาต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับที่ ประสาร เมืองหมุด (2511 : 55) ทำการสำรวจปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 - มัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ปีการศึกษา 2509 จำนวน 354 คน พบว่านักเรียนประสบปัญหาการเลือกอาชีพ ทางด้านความรู้เกี่ยวกับข้อสนเทศทางอาชีพ ความถนัด ความสนใจ การตัดสินใจ การเงิน สุขภาพร่างกาย และด้านผู้ปกครอง

ในปี 2505 สุดาใจ เหล่าสุนทร (2505 : 1) กล่าวว่า การตัดสินใจเลือกอาชีพ เป็นสิ่งสำคัญที่สุดของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมแบบประสม เพราะจะต้องเลือกอาชีพเสียก่อนว่าตนต้องการจะประกอบอาชีพใด ส่วนจะเป็นอาชีพต่ำกว่าระดับชั้นมหาวิทยาลัยหรืออาชีพชั้นสูงในระดับมหาวิทยาลัยก็ตามจะต้องมีการตกลงใจเสียแต่เนิ่น ๆ เพื่อจะได้เรียนวิชาต่าง ๆ เป็นการเตรียม

ตัวสำหรับอาชีพนั้น และการตัดสินใจของนักเรียนนั้นไม่ควรจะตัดสินใจอย่างรวดเร็ว หรือตามผู้อื่น เพราะจะทำให้เกิดผิดพลาดได้

วชิรญา บัวศรี (2519 : 13) กล่าวว่า ก่อนที่จะตัดสินใจว่าตนเหมาะสมกับงานประเภทใดนั้น ควรจะได้พิจารณาถึงปัจจัยสำคัญ ๆ เกี่ยวกับตัวเอง คือ มีความสนใจชอบทำอะไรเป็นพิเศษ มีความสามารถทางด้านใด แะไหน ทั้งทางด้านสติปัญญา สุขภาพร่างกาย มีค่านิยมในการทำงานและดำรงชีวิตอย่างไร ส่วนความสำเร็จในการทำงานนั้นเป็นเรื่องที่จะต้องหมั่นสำรวจ และพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการทำงานอยู่เสมอ

ส่วน คมเพชร ฉัตรสุกกุล (2519 : 5) กล่าวว่า รากฐานสำคัญที่จะช่วยให้เด็กตัดสินใจได้อย่างฉลาดนั้น คือ การเรียนรู้ข้อมูล รายละเอียดและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับอาชีพอย่างลึกซึ้ง และที่สำคัญที่สุด ข้อมูลที่ได้จะต้องมีความเที่ยงตรง ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับที่ ฮอปพอค (คมเพชร ฉัตรสุกกุล. 2519 : 3 - 6 ; อ้างอิงมาจาก Hoppock. 1976) กล่าวว่า บุคคลจะเลือกอาชีพที่สนองความต้องการของตนเองให้มากที่สุด และดีที่สุดทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้การเลือกอาชีพ ควรจะคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ลักษณะนิสัย และจุดเด่นจุดด้อยของตนเองประกอบกับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ

ในปี 2523 วัชร ทรัพย์มี (2523 : 4) กล่าวว่า การเลือกทางชีวิต และอาชีพที่เหมาะสมย่อมทำให้บุคคลมีความพึงพอใจ และเป็นสุขกับชีวิตการทำงานในอนาคตของเขา และเนื่องจากการที่จะเลือกอาชีพได้นั้นจะต้องมีความสามารถในการใช้วิจารณญาณตัดสินใจ โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเองและวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่จะทำให้ได้ในระยะเวลาอันสั้น และยังกล่าวถึง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จและความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพของบุคคล ซึ่งได้แก่ ความสนใจ สัมฤทธิ์ผลในการเรียน ครอบครัว สถานะเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

นอกจากนี้ นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2527 : 25) กล่าวว่า อาชีพมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ เพราะเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจ เกียรติยศ ชื่อเสียง การประกอบอาชีพจะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกภูมิใจในตนเอง รู้สึกว่าตนมีค่า สามารถพึ่งตนเองได้และทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ เพเรติส (ประสาร เมืองหมุด. 2511 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Paradis. 1965) แสดงความคิดเห็นในเรื่องการเลือกอาชีพว่า การรู้จักเลือกอาชีพที่เหมาะสมของแต่ละบุคคล นอกจากจะเป็นประโยชน์แก่ตนเองแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอีกด้วย

สำหรับ กิ้นซ์เบิร์ก (คัมเพอร์ จัตรศุกุล. 2521 : 76 ; อ้างอิงมาจาก Ginzberg. 1951) กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพมี 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริง หมายถึง การตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อมในขณะนั้นว่าสังคมต้องการอาชีพอะไร ก็ควรเลือกอาชีพที่ตลาดแรงงานต้องการ
2. องค์ประกอบทางด้านการศึกษา หมายถึง คุณภาพและปริมาณทางการศึกษา ย่อมมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ
3. องค์ประกอบทางด้านค่านิยม ค่านิยมมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ เช่น นิยมเลือกอาชีพที่สังคมยกย่อง มีรายได้สูง เป็นต้น

ศิริรัตน์ อัมมะ (2517 : 6 - 12) กล่าวว่า ผู้ปกครองหรือบุคคลในครอบครัวมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของเด็กประการหนึ่ง ผู้ปกครองอาจมีความถนัดหรือความต้องการด้านใดด้านหนึ่ง และต้องการให้บุตรหลานเจริญรอยตามเหมือนกับความเชื่อดั้งเดิมที่ว่า "ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น"

ศุภวดี บุญดวงศ์ (2528 : 20 - 22) กล่าวว่า การเลือกอาชีพเปรียบเสมือนการเลือกคู่ครอง บางคนได้รับความสำเร็จในอาชีพ ซึ่งเหมือนกับผู้ที่ได้รับความสำเร็จในชีวิตครอบครัว มีความมั่นคงอยู่ดีมีสุข บางคนก็ล้มเหลวในอาชีพหรือไม่มีอาชีพ เพราะขาดความสามารถหรืออุปนิสัยไม่เอื้ออำนวย การเข้าสู่อาชีพก็เช่นกันกับการเข้าสู่ชีวิตครอบครัว กล่าวคือ เป็นการเลือกตามความพอใจของตนหรือผู้ใหญ่เลือกให้ มีอาชีพโดยเหตุการณ์นำไป มีอาชีพด้วยการศึกษาเล่าเรียน และมีอาชีพเพราะมีความใกล้ชิดกับอาชีพนั้น ๆ รวมทั้งกล่าวถึงหลักการเลือกอาชีพโดยทั่ว ๆ ไป ดังต่อไปนี้

1. การเลือกอาชีพตามความรู้สึกรักชอบและสนใจ ย่อมจะได้รับความสำเร็จด้านอาชีพสูงกว่าการประกอบอาชีพโดยไม่ชอบ ไม่มีความถนัด
2. การเลือกอาชีพโดยการทดลองปฏิบัติมีโอกาสนี้จะช่วยทำให้บุคคลตัดสินใจเลือกอาชีพได้ดีขึ้น
3. การเลือกอาชีพตามวัยและวุฒิภาวะ บุคคลมีความสนใจในอาชีพต่างกันตามวัย และวุฒิภาวะ
4. การเลือกอาชีพตามกลุ่มอาชีพ บุคคลจะต้องสำรวจตนเองให้ชัดว่าตนจะออกมาในกลุ่มอาชีพของสิ่งแวดล้อมแบบใด แล้วจึงเลือกหรือสร้างงานที่เกี่ยวข้องอยู่ในกลุ่มอาชีพนั้น ๆ ให้เกิดผลและมีความก้าวหน้าต่อไป

5. การเลือกอาชีพตามพื้นฐานครอบครัวและสังคมแวดล้อม การตัดสินใจของบุคคลมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องโดยตรงกับพื้นฐานครอบครัว และสังคมแวดล้อมของบุคคลเป็นอย่างมากอีกด้วย เช่น ระดับเศรษฐกิจของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครองและรายได้ของผู้ปกครอง

จะเห็นได้ว่า การเลือกอาชีพนั้นมีความสำคัญและเป็นเรื่องที่ไม่สามารถจะตัดสินใจได้ง่าย แต่ต้องศึกษาตนเองในด้านความต้องการ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพ ค่านิยม และคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจ รวมทั้งจะต้องศึกษาความต้องการของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ศึกษาความต้องการของสังคมประเทศชาติ และสภาวะการมีงานทำ นอกจากนี้ในกรณีที่เหมาะสมจะศึกษาต่อ การเลือกสถาบันการศึกษาต่อ ควรจะเป็นผลที่สืบเนื่องมาหลังจากที่ได้ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจมาแล้ว

8. ทฤษฎีการเลือกอาชีพ

เนื่องด้วยทฤษฎีการเลือกอาชีพมีหลายทฤษฎี สำหรับทฤษฎีการเลือกอาชีพที่กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ ได้แก่ ทฤษฎีต่อไปนี้

8.1 ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของวิลเลียมสัน (Williamson's Traits and Factors Theory) วิลเลียมสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 66 - 67 ; อ้างอิงมาจาก Williamson. 1937) เป็นผู้เสนอแนวคิดในการให้คำปรึกษา โดยเน้นลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพ ดังนั้นวิลเลียมสันจึงตั้งชื่อทฤษฎีการเลือกอาชีพของเขาว่า "ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพ" ซึ่งมีความเชื่อว่า "อาชีพของบุคคลมิใช่การลองผิดลองถูก แต่ต้องใช้ความคิดในการวินิจฉัยให้เป็นอย่างดี" และทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจากแนวคิดของจิตวิทยา ความแตกต่างระหว่างบุคคลและจิตวิทยาประยุกต์ ที่กล่าวว่าแต่ละบุคคลประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญหลายประการ เช่น ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ค่านิยม ความต้องการ และบุคลิกภาพ สำหรับการเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลนั้น แต่ละบุคคลจะเลือกอาชีพโดยพิจารณา ลักษณะของอาชีพประกอบการพิจารณาลักษณะของตนเอง พร้อมทั้งจะพิจารณาความต้องการของตลาด โรงงาน เวลาและทุนทรัพย์ที่จะใช้เตรียมตัวประกอบอาชีพ

สำหรับ "หลักการเลือกอาชีพ" ของทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพนี้ สอดคล้องกับหลักการเลือกอาชีพของพาร์สัน ซึ่งประกอบด้วยหลัก 3 ประการ คือ ประการแรก คือ การวิเคราะห์ตนเองในด้านความสามารถ ความสนใจ ประการที่สองคือ การวิเคราะห์อาชีพ โดยบุคคลจะต้องแสวงหาความรู้เกี่ยวกับลักษณะอาชีพ ความต้องการของตลาดแรงงาน เวลาและทุนทรัพย์ที่ใช้ในการเตรียมตัวประกอบอาชีพ รายได้ ความมั่นคง และโอกาสก้าวหน้าในอาชีพและ ประการที่สาม คือ การใช้วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

นอกจากนี้ วิลเลียมสันยังเห็นว่า แต่ละบุคคลต่างประกอบด้วยแบบแผนของความสามารถ หรือศักยภาพหรือลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลจะสัมพันธ์กับงานเฉพาะอย่าง ที่บุคคลนั้นต้องการ นอกจากนี้ บุคคลแต่ละคนต่างต้องการจะรู้จักลักษณะ และองค์ประกอบของบุคลิกภาพของตนเอง เพื่อจะได้ใช้ลักษณะและองค์ประกอบดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ

โดยสรุป ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพ เป็นทฤษฎีการเลือกอาชีพที่มีหลักการพื้นฐานที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. บุคคลแต่ละคนที่มีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างจากบุคคลอื่น ซึ่งลักษณะดังกล่าวสามารถสังเกต วัด และจัดจำแนกได้
 2. อาชีพแต่ละอาชีพ ต้องการผู้ประกอบอาชีพที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไป
 3. การแนะแนวอาชีพ ควรเป็นกระบวนการที่จัดวางตัวบุคคลและงานให้เข้าคู่กัน
- สอดคล้องกันอย่างเหมาะสม

ครั้นในปี ค.ศ. 1963 แคทซ์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 68 ; อ้างอิงมาจาก Katz. 1963) ศึกษาและสรุปหลักการที่สำคัญของการเลือกอาชีพไว้ว่า บุคคลแต่ละคนจะเหมาะกับอาชีพเพียงหนึ่งหรือสองหรือสามประเภทเท่านั้น ไม่ได้เหมาะกับทุกอาชีพ การเลือกอาชีพของแต่ละบุคคล มีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาทางการศึกษา และบุคคลแต่ละคนควรจะได้วางโครงการในการเลือกอาชีพ เพราะเป้าหมายของโครงการเลือกอาชีพนั้นช่วยให้บุคคลนั้นได้เลือกอาชีพอย่างเหมาะสมกับตนเอง ตลอดทั้งประสบความสำเร็จในอาชีพที่ได้เลือกแล้วนั้น และถ้าบุคคลไม่ได้รับการช่วยเหลือแนะแนว บุคคลนั้นอาจจะสามารถเลือกอาชีพที่ถูกต้องเหมาะสมได้ แต่อาจจะเสียเวลามากและมีโอกาสเลือกผิดพลาดได้

8.2 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอปพอก (Hoppock's Composite Theory) ฮอปพอก (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 87 - 88 ; อ้างอิงมาจาก Hoppock. 1967) กล่าวถึง

ความต้องการของบุคคล และความสำคัญของข้อสนเทศเกี่ยวกับบุคคลและสิ่งแวดล้อมว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการเลือกอาชีพและพัฒนาอาชีพ และกล่าวถึงหลักการที่สำคัญในการเลือกอาชีพไว้ดังนี้

8.2.1 บุคคลจะเลือกอาชีพเพื่อสนองความต้องการของตนเอง และความต้องการประการหนึ่งคือ ความต้องการที่จะปฏิบัติตามค่านิยมของตนเอง

8.2.2 อาชีพที่บุคคลเลือก มักจะเป็นอาชีพที่บุคคลเชื่อว่าจะสนองความต้องการส่วนใหญ่ของบุคคลนั้นได้ดีที่สุด

8.2.3 บุคคลอาจจะรับรู้ความต้องการของตนอย่างชัดเจนถูกต้องหรืออาจจะรับรู้อย่างเลือนลางว่า มีบางสิ่งบางอย่างที่ดึงดูดความสนใจ แต่ไม่ว่าบุคคลจะรับรู้ความต้องการของตนเองได้ชัดเจนหรือไม่เพียงใด ความต้องการดังกล่าวก็มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ

8.2.4 พัฒนาการทางอาชีพเริ่มเกิดขึ้นเมื่อบุคคลตระหนักเป็นครั้งแรกว่า อาชีพสามารถช่วยสนองความต้องการของตนได้

8.2.5 พัฒนาการทางอาชีพจะดำเนินก้าวหน้าไป และอาชีพที่เลือกจะดีขึ้น ถ้าบุคคลสามารถคาดคะเนอาชีพที่จะเลือกว่า จะสนองความต้องการของตนเองได้ดีเพียงใด และความสามารถในการคาดคะเนนั้น จะขึ้นกับความรู้เกี่ยวกับตนเอง ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ และความสามารถที่จะวินิจฉัยเคราะห์ได้กระจ่างชัด

8.2.6 ข้อมูลเกี่ยวกับตัวบุคคล เช่น ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพ ค่านิยม และฐานะทางเศรษฐกิจ มีผลต่อการเลือกอาชีพ เพราะช่วยให้บุคคลได้ตระหนักถึงความต้องการของตนเอง และช่วยให้บุคคลสามารถคาดคะเนได้ว่า อาชีพที่เขาจะเลือกนั้นจะสนองความต้องการของเขาได้มากน้อยเพียงใด

8.2.7 ข้อสนเทศทางอาชีพ จะมีผลต่อการเลือกอาชีพ โดยช่วยให้บุคคลได้ค้นพบอาชีพต่าง ๆ ที่อาจจะสนองความต้องการของตน และช่วยให้บุคคลสามารถคาดคะเนได้ว่า อาชีพใดจะสนองความต้องการของตนได้ดีกว่าอาชีพอื่น ๆ

8.2.8 ความพึงพอใจในงานหรืออาชีพ จะขึ้นกับงานที่บุคคลได้ทำนั้น สมองความต้องการที่บุคคลนั้นคาดหวังมากน้อยเพียงใด และระดับความพึงพอใจจะพิจารณาได้จากอัตราส่วนของความต้องการที่ได้รับการตอบสนอง และความต้องการที่คาดหวังว่าจะได้รับการตอบสนอง

8.2.9 ความพึงพอใจเป็นผลจากงาน ซึ่งสนองความต้องการของบุคคลในปัจจุบัน หรือเป็นผลจากงานซึ่งมีที่ท้าวจะสนองความต้องการของบุคคลนั้นในอนาคต

8.2.10 การเลือกอาชีพของบุคคลหรืออาชีพที่บุคคลจะเลือก จะเปลี่ยนได้เสมอ ถ้าบุคคลนั้นเชื่อว่าการเปลี่ยนนั้น ๆ จะสนองความต้องการของเขาได้ดีกว่า

8.3 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของไครท์ (Crites) ไครท์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 91 - 94 ; อ้างอิงมาจาก Crites. 1971) เสนอแนะความคิดว่า เมื่อเกิดการเลือกอาชีพนั้น (1) บุคคลจะต้องมีอาชีพที่จะเลือกสองอาชีพหรือมากกว่านั้น ถ้าบุคคลไม่มีทางเลือก การเลือกอาชีพจะเกิดขึ้นไม่ได้ (2) แรงกระตุ้นในการเลือกอาชีพ ได้แก่ ความคาดหวังของสังคม ที่ว่า "ทุกคนควรทำงาน" และ (3) บุคคลจะต้องมีอิสระในการประกอบอาชีพที่เขาเลือก ถ้าเขาถูกจำกัดในการประกอบอาชีพ เขาจะไม่สามารถเลือกอาชีพได้

นอกจากนี้ ไครท์ได้สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพเพื่อเป็นพื้นฐานในการตั้ง ทฤษฎีการเลือกอาชีพ จากงานวิจัยต่าง ๆ ของเขาไว้ดังต่อไปนี้

การเลือกอาชีพ หมายถึง อาชีพซึ่งบุคคลกล่าวว่า "เขาจะเลือกประกอบอาชีพนั้น" และการเลือกอาชีพในทางปฏิบัติ หมายถึง การที่บุคคลได้แสดงถึงความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพนั้น เป็นการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคล

แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของไครท์ประกอบด้วย (1) การเลือกอาชีพ ขึ้นอยู่กับพื้นฐานของความเป็นจริงมากที่สุด และแสดงให้เห็นว่า บุคคลคิดว่า เขาจะประกอบอาชีพอะไร (2) ความชอบในอาชีพ ได้แก่ การที่บุคคลมีความประสงค์หรืออยากจะประกอบอาชีพนั้น ๆ ถ้าเงื่อนไขในสภาพความเป็นจริงเปิดโอกาสให้ (3) ความปรารถนาหรือความมุ่งหวังในอาชีพ ได้แก่ การที่บุคคลมุ่งหวังว่าจะประกอบอาชีพอะไร และ (4) ความสนใจในอาชีพ มีความคล้ายคลึงกับความชอบในอาชีพ แต่มีความเป็นจริงมากกว่า เพราะความสนใจมีความสัมพันธ์กับการเข้าเป็นสมาชิกและ/หรือประกอบอาชีพนั้น ๆ

สำหรับแนวความคิดทั้ง 4 ประการข้างต้นนี้ จะมีอิสระต่อกัน แต่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ส่วนลักษณะทั่วไปของการเลือกอาชีพที่ไครท์กล่าวไว้ มีดังนี้

1. การเลือกอาชีพ เป็นพฤติกรรมที่เป็นระบบ มีชีพพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยความบังเอิญ แต่ละบุคคลจะมีการเลือกอาชีพที่แตกต่างกัน
2. การเลือกอาชีพ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับตัวแปรต่าง ๆ เช่น

2.1 ตัวแปรสิ่งเร้า (Stimulus Variables) ได้แก่

- 2.1.1 วัฒนธรรม มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ แต่ผลของวัฒนธรรมที่มีต่อการเลือกอาชีพไม่เป็นแบบแผนเดียวกัน เพราะยังไปเกี่ยวข้องกับระดับชั้นต่าง ๆ ในสังคมอีกด้วย
- 2.1.2 ระดับชั้นทางสังคม มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ เช่น วัฒนธรรม เชื้อชาติ เพศ
- 2.1.3 เชื้อชาติ มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ
- 2.1.4 พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ จะพบว่า การเลือกอาชีพระหว่างชนบทและในเมืองมีความแตกต่างกันมาก
- 2.1.5 ชุมชน เพื่อน และจรรยาบรรณในกลุ่มอาชีพ ยังสรุปแน่ชัดไม่ได้ว่ามีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ
- 2.1.6 ครอบครัว อาชีพของบิดา และการเลือกอาชีพ มีความสัมพันธ์กัน ส่วนการเลียนแบบจากบิดามารดา และความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับการเลือกอาชีพยังไม่สามารถสรุปได้
- 2.1.7 โรงเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของประสบการณ์ในการศึกษา การเลือกอาชีพยังมีจำกัด แต่มีข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนอาจจะเป็นตัวกลางที่สำคัญในการเลือกอาชีพ

2.2 ตัวแปรตอบสนอง (Response Variables) ได้แก่

- 2.2.1 ความถนัดทั่วไป ความสามารถทางสมอง ไม่เพียงแต่จะมีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพเท่านั้น แต่ยังมีความสัมพันธ์กับความชอบ และความปรารถนาหรือความมุ่งหวังในอาชีพด้วย
- 2.2.2 ความสนใจมีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ และความสนใจที่วัดได้จากแบบสำรวจความสนใจในอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจในอาชีพและการเลือกอาชีพของเพศหญิงจะมีความสัมพันธ์สูงกว่าของเพศชาย
- 2.2.3 บุคลิกภาพ มีหลักฐานสนับสนุนว่า อัตมรณทัศน์มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ ซึ่งสนับสนุนทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ ที่กล่าวถึง การเชื่อมโยงของตัวแปรทั้งสองนี้ นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยบางเรื่องได้ศึกษาถึงการประเมินตนเอง ประโยชน์ในการเลี้ยง ค่านิยม

และเป้าหมายชีวิต ว่ามีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ แต่ยังไม่สามารถสรุปได้แน่นอนเท่ากับ
อัตมรณทัศน์หรืออัตมรณคติ

3. การเลือกอาชีพ บุคคลจะนิยมเลือกอาชีพเป็นสาขาอาชีพ

ไคร้ท์ กล่าวถึง การวัดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพไว้ว่า เครื่องมือที่ไคร้ท์ใช้วัดการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคล ได้แก่ การสัมภาษณ์ คำถามปลายเปิด และแบบสอบถาม สำหรับคำถามแบบปลายเปิดนั้นเป็นการวัดการเลือกอาชีพที่ดีที่สุด และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .70 - .80

หรือโอกาสหรือขอบเขตต่าง ๆ ของความจริงได้ เด็กจะเชื่อว่าเขาสามารถจะเป็นสิ่งที่เขาต้องการจะเป็นได้ และความคิดเพื่อฝันของเขาจะไม่คงที่จะแปรเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ โดยไม่ได้คำนึงถึงข้อเท็จจริงหรือสภาพของความเป็นไปได้ ตลอดทั้งความสามารถของตนเองโดยคิดฝันเองว่า เมื่อโตขึ้นเขาจะประกอบอาชีพอะไรก็ได้ เช่น คิดจะเป็นแพทย์ ตำรวจ ทหาร พยาบาล เป็นต้น โดยอาจจะได้รับอิทธิพลจากสิ่งต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือต่าง ๆ เป็นต้น

ระยะที่ 2 ระยะพิจารณาเลือกอาชีพโดยยังไม่ตัดสินใจแน่นอน เป็นระยะที่อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 11 ปี ถึง 17 ปี ในระยะนี้ เด็กจะพิจารณาเลือกอาชีพจากลักษณะของตนเอง เช่น จะนำความสนใจ ความสามารถ และค่านิยมของตนมาร่วมพิจารณาเลือกอาชีพ ในบางครั้งเด็กก็จะพิจารณาจากลักษณะอาชีพตามที่พบเห็นหรือตามที่ตนเข้าใจ แต่ยังไม่ได้พิจารณาองค์ประกอบหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ทั่วถึง ดังนั้นการเลือกอาชีพในระยะนี้จึงยังไม่แน่นอน สำหรับระยะที่ 2 นี้ จำแนกเป็นระยะย่อย ๆ ได้ 4 ระยะ คือ

1. ระยะความสนใจ อยู่ในช่วงอายุ 11 - 12 ปี ระยะนี้ความสนใจเป็นพื้นฐานสำคัญในการเลือกอาชีพ โดยเด็กจะไม่คำนึงถึงความสามารถที่แท้จริง เพียงแต่ตระหนักว่า ความสามารถเป็นสิ่งจำเป็นในการเลือกอาชีพด้วยเหมือนกัน

2. ระยะความสามารถ อยู่ในช่วงอายุ 13 - 14 ปี ระยะนี้เด็กได้คำนึงถึงความสามารถในการเลือกอาชีพ โดยเด็กพิจารณาว่า นอกจากความสนใจจะมีความสำคัญแล้ว ความสามารถก็เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องนำมาพิจารณาในการวางแผนเลือกอาชีพ แต่ความรู้เกี่ยวกับเรื่องความสามารถยังไม่สมบูรณ์ การเลือกอาชีพในระยะนี้ จึงยังไม่มี การตัดสินใจที่แน่นอน

3. ระยะค่านิยม อยู่ในช่วงอายุ 15 - 16 ปี ระยะนี้ค่านิยมเริ่มเข้ามาสู่กระบวนการตัดสินใจในการเลือกอาชีพ และในระยะนี้เด็กจะให้ความสำคัญของค่านิยมเหนือกว่าความสนใจและความสามารถ

4. ระยะหวั่นไหวต่อการเลือกอาชีพ อยู่ในช่วงอายุประมาณ 17 ปี ระยะนี้บุคคลได้นำความสนใจ ความสามารถ และค่านิยม มาพิจารณาร่วมกันในการเลือกอาชีพ แต่ต้องประกอบหรือปัจจัยทางสภาพความเป็นจริง ยังนำมาพิจารณาด้วยน้อยมาก ในระยะนี้มีการวางแผนการเลือกอาชีพ แต่ยังไม่ได้มีการตัดสินใจที่แน่นอน ระยะนี้ยังอยู่ในขั้นทดลองเลือก แม้ว่าบุคคลจะตระหนักว่า การตัดสินใจของเขาในระยะนี้นั้นจะมีผลต่ออนาคตของเขา

ระยะที่ 3 ระยะความเป็นจริง อยู่ในช่วงอายุ 17 ปี จนกระทั่งถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ระยะนี้เป็นระยะที่บุคคลพิจารณาการเลือกอาชีพตามสภาพความเป็นจริง โดยพิจารณาองค์ประกอบทางด้านอาชีพ และองค์ประกอบส่วนบุคคลประกอบกัน เพื่อใช้ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ และจะพิจารณาตามสภาพความเป็นจริง สำหรับระยะความเป็นจริงนี้ จำแนกเป็น 3 ระยะย่อย ๆ คือ

1. ระยะสำรวจอาชีพ เป็นระยะที่บุคคลจะสำรวจอาชีพ และโอกาสในการเลือกอาชีพนั้น ๆ ว่าอาชีพใดจะเหมาะกับตนเอง โดยพยายามจะตัดสินใจเลือกให้ตรงกับความเป็นจริง
2. ระยะการรวมตัวของความคิดที่จะเลือกอาชีพ เป็นระยะที่บุคคลเริ่มตัดสินใจอย่างจริงจัง โดยมีการรวมข้อระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเลือกอาชีพนั้น ๆ ซึ่งระยะนี้เป็นระยะที่บุคคลพร้อมที่จะเลือกอาชีพ ภายหลังจากที่ได้ฝึกความคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลือกอาชีพไว้พอสมควรแล้ว
3. ระยะตัดสินใจเลือกอาชีพที่เฉพาะเจาะจง ระยะนี้บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพที่เฉพาะเจาะจง โดยพยายามที่จะกำหนดอาชีพต่าง ๆ ที่จะเลือกให้แคบเข้า เพื่อให้ได้อาชีพที่เฉพาะเจาะจงและเตรียมการที่จะลงมือดำเนินการตามที่ได้ตัดสินใจเลือก โดยการหาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพนั้น ๆ เพื่อเป็นการสนับสนุนการตัดสินใจ

นอกจากนี้ กิन्हเบอร์กยังให้แง่คิดว่า เนื่องจากการเลือกอาชีพเป็นกระบวนการ ดังนั้นจึงไม่ควรบังคับให้เด็กเลือกอาชีพเร็วเกินไป ควรจะพิจารณาลำดับขั้นของระยะการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก พร้อมทั้งพิจารณาองค์ประกอบอื่น ๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วน

9.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์ (Super's Theory of Career Development) ซูเปอร์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2529 : 104 - 107 ; อ้างอิงมาจาก Super, 1957) กล่าวถึงขั้นพัฒนาการทางอาชีพ โดยแบ่งออกเป็น 5 ขั้น ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการเจริญเติบโต อยู่ในช่วงตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 14 ปี เป็นขั้นของการพัฒนาความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองหรืออัตมโนทัศน์ โดยเริ่มพัฒนาจากการถือตนตามแบบบุคคลสำคัญในครอบครัวหรือในโรงเรียน ในช่วงแรกของขั้นการเจริญเติบโตนี้ เด็กจะมีความต้องการและความเพ้อฝันมาก ส่วนความสนใจและความสามารถจะมีความสำคัญมากขึ้น เมื่อเด็กได้มีส่วนร่วมในสังคมเพิ่มขึ้น และได้มีโอกาสทดสอบในสภาพความเป็นจริงมากขึ้น สำหรับขั้นการเจริญเติบโตจำแนกเป็นระยะย่อย ๆ 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะที่เด็กยังไม่สนใจเลือกอาชีพ ระยะนี้เด็กจะมีอายุอยู่ในช่วง 3 ปีแรกของชีวิต

ระยะที่ 2 ระยะเพื่อฝัน เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 4 - 10 ปี เป็นระยะที่เด็กจะคิดถึงเรื่องอาชีพในลักษณะเพื่อฝัน และอาจมีการเล่นหรือการแสดงบทบาทตามความเพื่อฝัน

ระยะที่ 3 ระยะความสนใจ เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 11 - 12 ปี ระยะนี้เด็กจะพิจารณาอาชีพตามความสนใจของตนเอง โดยจะใช้ความชอบและความสนใจเป็นหลักในการตัดสินใจเลือกอาชีพ และกิจกรรมต่าง ๆ

ระยะที่ 4 ระยะความสามารถ เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 13 - 14 ปี ระยะนี้เด็กจะพิจารณาอาชีพโดยคำนึงถึงความสามารถของตนเอง พร้อมทั้งคำนึงถึงคุณสมบัติอื่น ๆ ของตน และมีความต้องการอยากจะทำหรือต้องการฝึกงานเกี่ยวกับอาชีพนั้น ๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นการสำรวจ ขั้นนี้บุคคลมีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี เป็นขั้นของการสำรวจตนเอง สำรวจอาชีพขณะอยู่ในโรงเรียน โดยสำรวจจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ หรือจากงานอดิเรก หรือจากการทำงานพิเศษ และทดลองสวมบทบาทงานหรืออาชีพนั้น ๆ ในขั้นนี้เด็กจะเริ่มแสวงหาประสบการณ์จากการทำงาน และจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับขั้นการสำรวจนี้แบ่งเป็นระยะย่อย ๆ 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะเริ่มพิจารณาและทดลองเลือกอาชีพ แต่ยังไม่ตัดสินใจแน่นอน อยู่ในช่วงอายุ 15 - 17 ปี โดยบุคคลจะพิจารณาอาชีพตามความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ ค่านิยม และโอกาสในการได้งานทำ สำหรับในระยะนี้ จะมีการลองเลือกลองปฏิบัติ อภิปรายการทำงานเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ และประสบการณ์อื่น ๆ

ระยะที่ 2 ระยะหวัเลี้ยงหัวต่อของพัฒนาการด้านอาชีพ หรือระยะหวัเลี้ยงหัวต่อของการเลือกอาชีพ อยู่ในระหว่างอายุ 18 - 21 ปี ระยะนี้เป็นระยะที่บุคคลพิจารณาเลือกอาชีพจากสภาพความเป็นจริงมากขึ้น โดยจะพิจารณาจากลักษณะของตนเอง ลักษณะของงานอาชีพ และโอกาสที่จะได้งานทำ นอกจากนี้ยังเป็นระยะที่บุคคลเตรียมตัวเข้าสู่โลกของงาน โดยพยายามหาประสบการณ์จากการฝึกงานหรือพยายามศึกษาวิชาพื้นฐานในการประกอบอาชีพนั้น ๆ เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในการทำงาน

ระยะที่ 3 ระยะทดลองปฏิบัติงาน อยู่ในช่วงอายุ 22 - 24 ปี เป็นระยะที่บุคคลได้ตัดสินใจเลือกอาชีพแล้ว และเริ่มทดลองปฏิบัติงานหรือทำงานในอาชีพที่เลือกนั้น ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างหลักฐาน เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มประกอบอาชีพที่ถาวรอยู่ในช่วงอายุ 25 - 44 ปี เป็นขั้นที่บุคคลได้ค้นพบงานที่เหมาะสม มีความตั้งใจและความพยายามในการทำงาน เพื่อจะได้ยึดเป็นอาชีพที่ถาวร แต่ในระยะต้น ๆ ของขั้นสร้างหลักฐานนี้ อาจมีการทดลองงานและเปลี่ยนงานอยู่บ้าง แต่บางคนก็อาจจะไม่มีการทดลองงานหรือเปลี่ยนงาน สำหรับขั้นสร้างหลักฐานนี้ แบ่งเป็นระยะย่อย 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะทดลองปฏิบัติงาน อยู่ในช่วงอายุ 25 - 30 ปี ระยะนี้เป็นระยะที่บุคคลประกอบอาชีพที่ได้เลือกสรรแล้ว แต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงงาน หากว่าบุคคลนั้นไม่พึงพอใจในงาน แต่หากงานนั้นไม่เหมาะสม ซึ่งก็อาจจะมีการเปลี่ยนงานอีกครั้งหรือสองครั้ง จึงจะพบงานที่ยึดเป็นอาชีพถาวร แต่สำหรับบางคนอาจไม่มีระยะนี้ คือ เขาจะประกอบอาชีพที่ถาวรเลย ไม่มีการเปลี่ยนงาน

ระยะที่ 2 ระยะการสร้างความมั่นคงในอาชีพ อยู่ในช่วงอายุ 31 - 44 ปี ระยะนี้บุคคลจะเริ่มทำงานตามแผนอาชีพที่กระจ่างชัด เพื่อสร้างงานให้มีความมั่นคง และพัฒนางานให้ก้าวหน้า

ขั้นที่ 4 ขั้นการคงไว้ซึ่งความมั่นคงในอาชีพหรือขั้นของชีวิตที่มั่นคง อยู่ช่วงอายุ 45 - 64 ปี เป็นขั้นที่บุคคลมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ โดยจะดำเนินการประกอบอาชีพที่เลือกแล้ว และสร้างความก้าวหน้า และความมั่นคงในการประกอบอาชีพนั้น

ขั้นที่ 5 ขั้นความเสื่อมถอย เป็นขั้นที่บุคคลมีอายุ 65 ปีขึ้นไป ในขั้นนี้บุคคลจะเริ่มลดประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ เริ่มมีความเสื่อมถอยทั้งพลังปัญญา และพลังทางร่างกาย มีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมของงาน และหยุดงานนั้นไปในที่สุดหรืออาจจะมีกิจกรรมอื่น หรืองานครึ่งเวลา หรืองานอดิเรก ทดแทนงานของอาชีพเดิม สำหรับขั้นความเสื่อมถอยนี้ จำแนกเป็นระยะย่อย ๆ 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะลดการทำงานลง อยู่ในช่วง 65 - 70 ปี เป็นช่วงที่บุคคลเริ่มลดประสิทธิภาพการทำงานในอาชีพของตน การทำงานของบุคคลในช่วงนี้จะช้าลง บางคนมีการเปลี่ยนหน้าที่การงาน ลักษณะงานหรืออาจจะทำงานเป็นบางเวลา

ระยะที่ 2 ระยะเลิกระบอบอาชีพโดยสิ้นเชิง คือ ตั้งแต่อายุ 71 ปี
 ขึ้นไปเป็นช่วงของการพักผ่อน หยุตประกอบอาชีพโดยสิ้นเชิง แต่บางคนอาจจะทำงานไปเรื่อย ๆ
 จนถึงอายุขัย

จากขั้นพัฒนาการทางอาชีพของทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าในช่วง
 อายุ 14 - 17 ปี เป็นช่วงที่เด็กมีการพิจารณาเลือกอาชีพ โดยเด็กพิจารณาเลือกอาชีพ มีการ
 สำรวจตนเอง สำรวจอาชีพ ขณะอยู่ในโรงเรียน จากการเข้าร่วมกิจกรรมเริ่มแสวงหาประสบการณ์
 จากการทำงาน

10. ความหมายของการตัดสินใจเลือกอาชีพ

วุฒิชัย จานงค์ (2523 : 3) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจว่า การตัดสินใจ
 เป็นกระบวนการเลือกในระหว่างทางต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นไปตามลำดับขั้นตอนในอันที่จะ เลือกสิ่งใด
 สิ่งหนึ่งออกมาสำหรับนำไปปฏิบัติได้จริง

บรอสส์ (อรุณศรี กุมุท. 2529 : 4 ; อ้างอิงมาจาก Bross. 1953)
 ได้อธิบายเกี่ยวกับการตัดสินใจ ปัจจุบันพฤติกรรมการตัดสินใจได้ทวีความยุ่งยากมากขึ้น มิใช่แต่ว่า
 จะมีทางเลือกมากมายให้ต้องตัดสินใจเลือกเท่านั้น แต่ยังมีความขัดแย้งในเรื่องค่านิยมที่ยึดถือด้วย
 บุคคลสามารถได้รับการช่วยเหลือ 2 ประการ คือ ประการแรก ในการตัดสินใจในเป้าหมายเฉพาะ
 อย่างเรียกว่าผลที่ได้ (Outcome) และประการที่สอง ในการพิจารณาทางเลือกหลาย ๆ ทางและ
 ชั่งน้ำหนักทางเลือกเหล่านั้นในส่วนที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะของตนเอง เพื่อให้สามารถตัดสินใจได้

ส่วนการตัดสินใจเลือกอาชีพนั้น ไคร์ทส์ (Crites. 1969 : 570 - 572)
 กล่าวว่า การที่บุคคลแสดงถึงความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงการ
 ตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลนั้น ส่วน ซูเปอร์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 90 ; อ้างอิง
 มาจาก Super. 1957) กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลขึ้นอยู่กับ การที่
 อาชีพที่เขาเลือกนั้น ทำให้เขาสามารถแสดงบทบาทตามความต้องการของเขาได้ ทั้งในโลกส่วนตัว
 ของบุคคลนั้นและในโลกของความเป็นจริง นอกจากนี้ ผกา บุญเรือง (2520 : 15) ได้ให้
 ความหมายของการตัดสินใจเลือกอาชีพว่า หมายถึงพฤติกรรมของความคิดในเรื่องเป้าหมายในด้าน
 อาชีพ ความมุ่งหวังของผลที่จะได้ และความพึงพอใจสูงสุดในการเลือก

การตัดสินใจที่จะเลือกอาชีพนั้น นวลศิริ เปารริทธิ์ (2530 : 76) กล่าวว่า
 หมายความว่า การตัดสินใจเข้าสู่อาชีพที่ตรงกับความต้องการ ความถนัด และความสนใจของเขา

เมื่อบุคคลสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง เขาย่อมจะมีความสุขมากกว่าในการทำงานและโอกาสที่จะประสบความสำเร็จงานอาชีพย่อมจะมีสูงขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นการที่จะช่วยให้บุคคลได้เกิดความเข้าใจถึงขั้นตอนและกระบวนการในการตัดสินใจเลือกอาชีพจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่มิปัญหาไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการเลือกในระหว่างทางเลือกต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่จะเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยพิจารณาเลือกทางเลือกที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะของเขา ส่วนการตัดสินใจเลือกอาชีพนั้นหมายถึง การที่บุคคลได้แสดงถึงความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพนั้น ๆ ซึ่งตรงกับความต้องการ ความถนัด และความสนใจของเขา

11. ประเภทของการตัดสินใจและรูปแบบกลยุทธ์การตัดสินใจเลือกอาชีพ

นวลศิริ เปารริหิตย์ (2528 : 45) ได้แบ่งประเภทของการตัดสินใจไว้ดังนี้

1. การตัดสินใจที่ผลลัพธ์เป็นที่รู้แน่นอนชัด (Decisions with Certainty)
2. การตัดสินใจที่มีการเสี่ยงที่พอคำนวณได้ (Decisions with Measured

Risks) ผลลัพธ์ในกรณีนี้จะไม่แน่นอนเหมือนในข้อแรก แต่พอจะคาดคะเนได้โดยใช้หลักความน่าจะเป็นไปได้มาพิจารณาประกอบ

3. การตัดสินใจที่ผลลัพธ์ไม่เป็นที่รู้ (Decisions with Uncertainty) ในทางเลือกแต่ละทางนั้นไม่สามารถคาดเดาว่าผลลัพธ์ออกมาจะเป็นอย่างไร นอกจากนี้ วิธีการตัดสินใจยังสามารถจัดออกเป็นกลยุทธ์ต่าง ๆ กันได้หลายรูปแบบ

ดิงค์เลจ (นวลศิริ เปารริหิตย์, 2528 : 45 ; อ้างอิงมาจาก Dinklage, 1977) ได้รวบรวมกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจออกเป็น 8 กลยุทธ์ คือ

1. วางแผนอย่างรอบคอบ (Planful)
2. ยากเป็นแสนเข็ญ (Agonizing)
3. หุนหันพลันแล่น (Impulsive)
4. ใช้ความรู้สึกบอก (Intuitive)
5. ผัดผ่อน (Delaying)
6. ตามดวง (Fantalistic)

7. ตามเพื่อน/เสียงส่วนใหญ่ (Compliant)

8. ขาดพลังเพียงพอ (Paralytic)

12. ทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอาชีพ

12.1 ทฤษฎีการตัดสินใจของเกอแลต (Gelatt's Decision Making Theory)

ทอลเบิร์ต (ศุภวดี บุญวงศ์. 2528 : 138 - 139 ; อ้างอิงมาจาก Tolbert. 1974) กล่าวถึงทฤษฎีการตัดสินใจของเกอแลตว่า เป็นทฤษฎีที่แสดงถึงวงจรกระบวนการตัดสินใจมีลักษณะเป็นวัฏจักรตามธรรมชาติ แบ่งเป็นขั้น ๆ ดังนี้คือ

12.1.1 กำหนดเป้าหมายในการเลือก โดยกำหนดตัวเลือกตามความต้องการในการเลือกอาชีพ อาจจะมีตัวเลือกหลาย ๆ อย่างก็ได้

12.1.2 รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเลือกเหล่านั้น ถ้าหากเป็นตัวเลือกการศึกษาก็ควรรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัคร หลักสูตร จำนวนผู้เรียนที่สถานศึกษารับไว้ได้ และค่าใช้จ่าย เป็นต้น และถ้าเป็นการเลือกอาชีพก็ควรรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของตลาดแรงงาน คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ สวัสดิการที่ได้รับ รายได้ และการฝึกอบรมเพื่อเข้าสู่อาชีพ เป็นต้น นอกจากนี้บุคคลต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตนเองอีกด้วย เป็นต้นว่า ความสนใจ ค่านิยม ความสามารถ และทัศนคติ

12.1.3 นำข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพหรือการศึกษาที่ได้รวบรวมไว้แล้วนั้นมาเปรียบเทียบกับข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เพื่อทำนายถึงความเป็นไปได้และผลที่เกิดขึ้นหลังจากการตัดสินใจเลือกแล้ว

12.1.4 ทำความกระจ่างแจ้งกับระบบค่านิยมของตน แล้วนำมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจเลือกตัวเลือกที่เหมาะสมกับตนมากที่สุด

12.1.5 ประเมินตัวเลือกทั้งหมดแล้วตัดสินใจแบบเด็ดขาด หรือแบบค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมอีก ถ้าเป็นการตัดสินใจแบบเด็ดขาด บุคคลก็จะประเมินถึงการทำนายผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจนั้นอีกครั้ง เพื่อความมั่นใจ และถ้าหากเป็นการตัดสินใจแบบค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมอีก บุคคลก็จะกลับไปสู่ขั้นที่ 2 ใหม่ ดำเนินการจนครบทุกขั้นจนสามารถตัดสินใจได้

12.2 ทฤษฎีของทีเดอแมนและโอฮารา (Tiedeman and O'Hara's Theory)

ที่เดอแมนและโอฮารา (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 114 - 116 ;

อ้างอิงมาจาก Tiedeman and O'Hara. 1963) กล่าวถึง พัฒนาการทางอาชีพและการตัดสินใจเลือกอาชีพ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการเลือกอาชีพ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ๆ คือ

1. ขั้นสำรวจ บุคคลจะสำรวจตนเองและประเมินตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ความต้องการ ความปรารถนาหรือมุ่งหวังในอาชีพ พร้อมทั้งจะสำรวจลักษณะอาชีพวิชาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ ข้อดี ข้อบกพร่องของอาชีพ การทำงานเกี่ยวกับอาชีพนั้น ๆ ตลอดทั้งความก้าวหน้าในอาชีพ
2. ขั้นผนึกความคิด บุคคลจะผนึกความคิด ภายหลังการประเมินตนเองและวิเคราะห์เกี่ยวกับอาชีพในขั้นสำรวจแล้ว เพื่อจะตัดสินใจเลือกอาชีพต่อไป
3. ขั้นลองเลือกอาชีพ บุคคลจะพยายามลองเลือกอาชีพหรือสาขาวิชาภายหลังการประมวลความคิด และผนึกความคิด เพื่อจะตัดสินใจเลือกอาชีพหรือเลือกเรียนเกี่ยวกับสาขาวิชาชีพนั้น
4. ขั้นพิจารณารายละเอียดเพื่อความกระจ่างชัดในการตัดสินใจ บุคคลจะแยกแยะรายละเอียดต่าง ๆ และวิเคราะห์ทางเลือกให้ชัดเจนและเฉพาะเจาะจง เพื่อจะได้ตัดสินใจเลือกอาชีพหรือสาขาวิชาชีพที่แน่นอน

ขั้นที่ 2 ขั้นประกอบอาชีพและปรับตัวในการประกอบอาชีพ แบ่งเป็นขั้นตอน ๆ 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นนำตนเองเข้าสู่อาชีพหรือการศึกษา บุคคลจะเข้าทำงาน พร้อมทั้งจะลงมือปฏิบัติงาน ตามที่ได้ตัดสินใจแล้ว สำหรับบางคนนั้นจะเข้าศึกษาตามสาขาวิชาชีพที่ตนได้ตกลงใจเลือก
2. ขั้นนิรूपหรือขั้นเปลี่ยนแปลงปรับปรุง บุคคลบางคนที่ไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพหรือในการศึกษาในสาขาวิชาชีพที่เลือกแล้วนั้น เขาอาจจะปรับปรุงตนเองหรือสำรวจอาชีพหรือการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาชีพใหม่ เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของเขาต่อไป

3. ขั้นตอนการรักษาเพื่อความมั่นคงในอาชีพ หรือขั้นความมั่นคงใน
การประกอบอาชีพ บุคคลจะมุ่งมั่นปฏิบัติงานในอาชีพที่ได้เลือกแล้วให้เจริญก้าวหน้า และเพื่อความ
มั่นคงในอาชีพต่อไป หรือบางคนที่กำลังศึกษาในสาขาวิชาชีพที่เขาเลือกแล้ว ก็จะพยายามศึกษา
เพื่อจะได้ประกอบอาชีพนั้น ๆ ต่อไปภายหลังที่สำเร็จการศึกษา

จากทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอาชีวดังกล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการตัดสินใจเลือกอาชีพและการปรับตัวในอาชีพเป็นกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล มีความสัมพันธ์ระหว่าง
บุคลิกภาพและอาชีพที่จะเห็นได้ชัดเจนจากการที่บุคคลต้องผ่านกระบวนการตัดสินใจ

13. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านอาชีพ

13.1 งานวิจัยต่างประเทศ

ซิสกา (Sisca. 1976 : 7220-A) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมทางการศึกษาทางวิชาชีพที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพของเด็กชาวอเมริกัน-เม็กซิกันที่อยู่ในระดับประถมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนในชั้นประถมศึกษาตอนปลายในมลรัฐแคลิฟอร์เนียจำนวน 533 คน และครู จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดการรับรู้ด้านอาชีพ (Career Awareness Inventory (CAI)) ใช้สำหรับนักเรียน ส่วนครูตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับอาชีพศึกษา (Career Education) และโลกของงาน (World of Work) ผลของการศึกษาพบว่า โปรแกรมทางการศึกษาวิชาชีพไม่ได้เพิ่มความรับรู้ด้านอาชีพให้แก่ นักเรียนและจากการตอบแบบสอบถามของครู ครูแสดงความคิดเห็นว่า วัสดุอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพและกลวิธีการสอนเป็นเครื่องสนับสนุนการศึกษาในด้านอาชีพของนักเรียน

แนช (Nash. 1978 : 2502) ได้ศึกษาผลของการสอนโดยการให้โปรแกรมการศึกษาด้านอาชีพที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพนักเรียน เกรด 2 - 6 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนจาก 4 โรงเรียนในมลรัฐเวอร์จิเนีย จำนวน 270 คน มีสภาพเศรษฐกิจสังคมใกล้เคียงกัน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนหญิงที่เข้าร่วมโปรแกรมการรับรู้ด้านอาชีพ มีคะแนนการรับรู้ด้านอาชีพสูงกว่านักเรียนชาย และการเข้าร่วมโปรแกรมการรับรู้ด้านอาชีพนั้น ส่งผลต่อการพัฒนาทางด้านความรู้ และความเข้าใจในอาชีพได้มากขึ้น

ดิกเคน (Dickens. 1985 : 2502) ได้ศึกษาผลของการสอนโดยการให้โปรแกรมการศึกษาด้านอาชีพที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพ และทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษาในมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ด้าน

อาชีพและทัศนคติของนักเรียนสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอน โดยใช้โปรแกรมการศึกษาด้านอาชีพ แต่ไม่พบความแตกต่างของการรับรู้ด้านอาชีพ และทัศนคติระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

มาลวี (Malvey. 1985 : 3273) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรม การศึกษาอาชีพที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการศึกษาอาชีพมีการรับรู้ด้านอาชีพ สูงขึ้น

ไมล์ส (Miles. 1988 : 2527) ได้ศึกษาผลของการสอนอาชีพ และ แนวคิดในการตัดสินใจเลือกอาชีพแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนประถมศึกษา ในมลรัฐนิวยอร์ก ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีคะแนนการรับรู้ด้านอาชีพ และแนวคิดในการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียน มีทัศนคติต่ออาชีพสูงขึ้นด้วย

โซลเวย์ (Solvay. 1988 : 1439) ได้ศึกษาผลของการรับรู้ด้านอาชีพ ที่มีต่อความรู้และทัศนคติในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการรับรู้ด้านอาชีพมีความรู้ และทัศนคติในการเลือกอาชีพสูงขึ้น

คอร์โซ (Corso. 1991 : 188) ได้ศึกษาการรับรู้ด้านอาชีพของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษา รัฐแคลิฟอร์เนีย ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีความ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างตัวแปร การรับรู้ด้านอาชีพ เพศ และเชื้อชาติของนักเรียน

สตรอง (Strong. 1954) ศึกษาความสนใจในอาชีพของเพศชายและ เพศหญิง ปี ค.ศ. 1943 พบว่า ความแตกต่างในการเลือกอาชีพขึ้นอยู่กับความสนใจในอาชีพของ ตนเองเป็นส่วนใหญ่ เพศหญิงและเพศชายมีความสนใจในอาชีพแตกต่างกันเล็กน้อยเท่านั้น เพศชาย สนใจอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเครื่องยนต์กลไก กิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ ทหาร การเมืองและอาชีพที่มี ลักษณะโดดเด่นเด่น ส่วนเพศหญิงนั้นจะสนใจในงานศิลปะดนตรี กิจกรรมทางวรรณคดี บัญชี ครู และงานด้านสังคมสงเคราะห์ สิ่งที่เพศชายและเพศหญิงมีความสนใจพอ ๆ กัน คือ ดนตรี บัญชี

การิสัน (Garrison. 1956 : 415 - 423) ศึกษาเกี่ยวกับองค์ ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยแบ่งออกเป็น

1. องค์ประกอบทางด้านบุคคล ได้แก่ บิดามารดา ญาติ พี่น้อง เพื่อน

ตลอดจนผู้ที่เด็กรู้จัก

2. องค์ประกอบทางด้านส่วนตัวนักเรียน เช่น เพศ สติปัญญา ค่านิยม ความสนใจ ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนในวัยเดียวกัน และทัศนคติของเด็กที่มีต่ออาชีพนั้น ๆ

3. องค์ประกอบทางสังคม เช่น ความต้องการของสังคม เพราะความต้องการทางสังคมส่งผลถึงโอกาสที่จะได้งานทำ และความก้าวหน้าในการทำงาน

เพอร์เร็น (Perrone. 1965 : 254 - 257) ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมและการเลือกอาชีพของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนต่างมีความเห็นตรงกันว่า ค่านิยมทางอาชีพที่สำคัญที่สุด คือ การมีรายได้สูง มีความมั่นคงถาวรในอาชีพนั้น ๆ ส่วนค่านิยมที่ไม่สำคัญ ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น การทำงานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ การทำงานโดยอิสระ ความเห็นเหล่านี้ ทั้งบิดามารดาและตัวเด็กต่างก็มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

คุก Cook. 1967 : 799) ศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของเด็กผู้ชาย พบว่า การเลือกอาชีพจะมีความสัมพันธ์กันอย่างมีระบบกับพื้นฐาน เศรษฐกิจ สังคม ระดับความปรารถนาทางอาชีพ สติปัญญาและความสนใจในอาชีพ ส่วนสถานภาพการสมรสของบิดามารดา และความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โคลาโซ (Collazo. 1967 : 1534A - 1535A) ศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนอาชีพของเด็กหนุ่มสาว พบว่า นักเรียนที่อยู่ในแหล่งอุตสาหกรรมในเมืองบิดาประกอบอาชีพชั้นสูงหรือรับราชการ มักจะเลือกอาชีพชั้นสูงหรือรับราชการ ส่วนนักเรียนที่อยู่ในชนบทบิดาเป็นชาวนาหรือทำงานหนักจะเลือกอาชีพในระดับต่ำหรืออาชีพที่ทำงานหนักเป็นส่วนมาก

ดอบบินส์ (Dobbins. 1969 : 2958A - 2959A) ศึกษาเกี่ยวกับความปรารถนาและความมุ่งหวังทางการศึกษาและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมปลาย พบว่า บิดามีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ ส่วนมารดามีอิทธิพลมากกว่าในการเลือกศึกษาต่อ ส่วนเพื่อน ๆ จะมีอิทธิพลรองลงไป การเลือกอาชีพของนักเรียนจะขึ้นอยู่กับความสนใจ ความพอใจ ค่าจ้าง และลักษณะงานเป็นสำคัญ

เอดดี้ (Eanddy. 1969 : 2958A - 2959A) ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนเกษตรกรรมในรัฐหลุยส์เซียนาพบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลจากมากที่สุดต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน คือ บิดามารดา รองลงมา คือ เพื่อน บุคคล

ในอาชีพที่เขาเลือก ญาติ บุคคลภายในโรงเรียน และพระ นอกจากนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แบลคเบอร์น (Blackburn. 1975 : 4152A) ศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังและความปรารถนาในการศึกษา และอาชีพของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีสุดท้าย พบว่า นักเรียนที่บิดามารดามีอาชีพอยู่ในระดับสูง จะมีความคาดหวังและความปรารถนาในอาชีพสูงกว่านักเรียนที่บิดาและมารดามีอาชีพอยู่ในระดับต่ำ นักเรียนที่บิดามารดามีระดับการศึกษาสูงจะมีความคาดหวังและความปรารถนาในอาชีพสูงด้วย นักเรียนที่บิดามารดามีสถานะทางด้านเศรษฐกิจสูงจะมีความคาดหวัง และความปรารถนาในอาชีพสูงกว่านักเรียนที่บิดามารดามีสถานะทางเศรษฐกิจต่ำ นักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงจะมีความคาดหวัง และความปรารถนาในอาชีพในระดับสูง

13.2 ในวิจัยในประเทศไทย

สมปอง สุขศกุงการกิติ (2530 : 66) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธาตุทอง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2529 จำนวน 60 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยชุดแนะแนวอาชีพ และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ด้านอาชีพสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุมมีการรับรู้ด้านอาชีพก่อน และหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุรรัตน์ วิไลรัตน์ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดทรงธรรม อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาล วัดทรงธรรม ปีการศึกษา 2536 ที่มีคะแนนการรับรู้ด้านอาชีพต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 28 คน ที่ได้จากประชากรแล้วสุ่มอย่างง่าย เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 14 คน กลุ่มทดลองได้รับการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ และเมื่อมีการเปรียบเทียบการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนหลังจากการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวกับการสอนแบบปกติ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวมีการรับรู้ด้านอาชีพสูงขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

สุดาใจ เหล่าสุนทร (2505 : 64 - 65) ศึกษาเกี่ยวกับวิชาชีพใน
โรงเรียนมัธยมและได้ให้แนวความคิดว่า สาเหตุสำคัญในการเลือกอาชีพของนักเรียน มีดังนี้

1. ความมั่นคงอันเกิดจากความสำเร็งานอาชีพนั้น
2. เกียรติยศชื่อเสียงอันเกิดจากอาชีพนั้น
3. ความนับถือที่ได้รับจากประชาชนในที่นั้น ๆ
4. เครื่องแบบหรือเครื่องแต่งกายสำหรับอาชีพนั้น ๆ
5. การเลือกอาชีพต่อจากบิดาหรือบรรพบุรุษ
6. ตัวอย่างที่ดีเด่นของชุมชนและของประเทศ

ประสาร เมืองพุด (2509 : 87 - 95) สํารวจปัญหาและความต้องการ
เกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมสาธิต วิทยาลัยวิชาการ
ศึกษา ปีการศึกษา 2509 พบว่า นักเรียนชายต้องการมีอาชีพที่ต้องเรียนต่อในมหาวิทยาลัย คิดเป็น
ร้อยละ 80.00 นักเรียนหญิงต้องการอาชีพในระดับนี้ ร้อยละ 78.75 ผู้ปกครองนักเรียนต้องการ
ให้นักเรียนมีอาชีพที่ต้องศึกษาในมหาวิทยาลัย คือ แพทย์ คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา คือ อาชีพ
รับราชการ คิดเป็นร้อยละ 82.40 อาชีพของผู้ปกครองนักเรียนมีจำนวนมากที่สุด คือ รับราชการ
คิดเป็นร้อยละ 51.43 รองลงมา คือ อาชีพค้าขาย

สวัสดิ์ บรรเทิงสุข (2510 : 83 - 86) สํารวจปัญหาและความต้องการ
เกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2509 ในโรงเรียนสาธิต
วิทยาลัยวิชาการศึกษา 3 แห่ง พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำและผู้ปกครองมีรายได้ต่ำนั้น มี
ความต้องการหรือเลือกอาชีพในระดับมหาวิทยาลัยน้อยกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนสูง และผู้ปกครอง
มีรายได้สูง อาชีพที่นักเรียนชายเลือกมากกว่านักเรียนหญิง คือ นักวิทยาศาสตร์ วิศวกรเครื่องยนต์
ตำรวจ สถาปนิก นักบิน ทหารบก และทหารอากาศ นอกนั้นเป็นอาชีพที่นักเรียนหญิงเลือกมากกว่า
นักเรียนชาย

สิริลักษณ์ จินดากุล (2510 : 131 - 133) ศึกษาเปรียบเทียบการเลือก
อาชีพและความมุ่งหวังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในพระนครกับต่างจังหวัด พบว่า ความคิด
เห็นของบิดามารดากับนักเรียนส่วนใหญ่ คือ 80 % เกี่ยวกับการเลือกอาชีพในอนาคตสอดคล้องกัน
นักเรียนชายในพระนครเลือกอาชีพวิศวกรและสถาปนิกเป็นอันดับหนึ่ง นักเรียนชายต่างจังหวัดเลือก
อาชีพรับราชการเป็นอันดับหนึ่ง นักเรียนหญิงต่างจังหวัดเลือกอาชีพครูเป็นอันดับหนึ่ง ความมุ่งหวัง

ที่จะได้รับจากการเลือกอาชีพนั้น นักเรียนมุ่งหวังที่จะสนองความสนใจของตนเอง และส่งเสริมความสามารถของตนเอง

ฉลวย กิรติรักษกุล (2512 : บทคัดย่อ) ศึกษาตัวประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในภาคใต้ของประเทศไทยพบว่า อาชีพที่นักเรียนเลือกมากตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครู วิศวกร แพทย์ พยาบาล นักบัญชี นักสังคมสงเคราะห์ เกษตรกร และเลขาการ นักเรียนทั้งหมดให้ความสำคัญมากแก่ตัวประกอบด้านคุณประโยชน์ของอาชีพ ความสามารถในการศึกษาเล่าเรียน คุณค่าทางเศรษฐกิจ และโอกาสก้าวหน้าในการงาน ตัวประกอบที่สำคัญ รองลงมา คือ ความมุ่งหวังของครอบครัว คุณค่าทางสังคม และการถือตนตามอย่างในทางอาชีพตามลำดับ

จิตรารัตน์ บุญสุข (2512 : บทคัดย่อ) ศึกษาตัวประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พบว่า อาชีพที่นักเรียนเลือกมากตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ แพทย์ ครู พยาบาล วิศวกร เกษตรกร นักบัญชี ตำรวจ นักการเมือง และเกษตรกร นักเรียนทั้งหมดให้ความสำคัญมากแก่ตัวประกอบทางด้านคุณประโยชน์ของอาชีพมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความสามารถในการเรียน โอกาสก้าวหน้าในการงาน ความมุ่งหวังของครอบครัว คุณค่าทางเศรษฐกิจ คุณค่าทางสังคม และการถือตนตามอย่างในทางอาชีพ

วารุณี อัสธีรวัฒน์ (2512 : 133) ศึกษาตัวประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในภาคเหนือของประเทศไทย พบว่า อาชีพที่นักเรียนเลือกมากตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครู แพทย์ พยาบาล วิศวกร เกษตรกร เกษตรกร นักธุรกิจ นักบัญชี สังคมสงเคราะห์ นักเรียนทั้งหมดให้ความสำคัญของตัวประกอบทั้ง 7 ตัวเท่ากัน คือ คุณประโยชน์ของอาชีพ คุณค่าทางเศรษฐกิจ คุณค่าทางสังคม ความสามารถในการเรียน ความมุ่งหวังของครอบครัว โอกาสก้าวหน้าในการงาน การถือตนตามอย่างในอาชีพ ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว มีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน

จิตรอารี เนตรหิน (2513 : 73 - 75) ศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมทางอาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมแบบประสมภาคการศึกษา 11 ปีการศึกษา 2513 พบว่า นักเรียนมีค่านิยมทางอาชีพเรียงลำดับตามความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความก้าวหน้า เกียรติยศชื่อเสียง ทางด้านบริการสังคม ทางด้านความเป็นผู้นำ ความเป็นอิสระ ความ

มั่นคงปลอดภัย รายได้และความพอใจในการทำงานกับธรรมชาติ นักเรียนสนใจอาชีพประเภทราชการ เช่น ครู แพทย์ ทหาร ตำรวจ และอาชีพราชการอื่น ๆ ส่วนนักเรียนชายมีค่านิยมทางด้านรายได้ และความเป็นผู้นำสูงกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนหญิงมีค่านิยมทางด้านเกียรติยศชื่อเสียง ความก้าวหน้าและทางด้านบริการสังคมสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบอีกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน จะมีค่านิยมทุกด้านไม่ต่างกันเลย

พรรณราย นิมขุนทด (2513 : 66 - 70) ศึกษาเกี่ยวกับความมีนัยสำคัญของบุคลิกภาพในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดราชบุรี ปีการศึกษา 2513 พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความแตกต่างกันในการเลือกอาชีพ อาชีพที่นักเรียนชายสนใจมากที่สุด คือ เทคนิควิทยา เช่น วิศวกร ช่างเทคนิค ช่างอุตสาหกรรม ส่วนอาชีพที่นักเรียนหญิงสนใจมากที่สุด คือ อาชีพบริการ เช่น นักสังคมสงเคราะห์ พยาบาล สถาปนิกและนักเขียน

สมพงษ์ มั่นระวัง (2513 : 121 - 124) ศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มการเลือกเรียนต่อสายสามัญและสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนมากกว่าครู และนักเรียนที่มีผู้ปกครองทำไร่ ทำนา ทำสวน จะเลือกสายอาชีพมากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย ครู และข้าราชการอื่น ๆ นักเรียนมีความต้องการที่จะเรียนต่อสายอาชีพมากกว่าสายสามัญพอ ๆ กับผู้ปกครองที่มุ่งหวังให้นักเรียนเรียนต่อสายอาชีพมากกว่าสายสามัญ ถึงร้อยละ 94.95

ชูเพ็ญศรี วงศ์พุทธา (2514 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เด็กวัยรุ่นไทยในชนบทเลือกทำงานหรือศึกษาต่อหลังจากศึกษาภาคบังคับ พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามีส่วนสำคัญต่อการศึกษาของบุตรอย่างมาก บิดาที่ได้รับการศึกษาสูงอัตราส่วนของบุตรที่เรียนต่อจะมากกว่าบุตรที่บิดาได้รับการศึกษาต่ำหรือไม่เคยเรียนหนังสือเลย คือ บิดาที่มีการศึกษาสูงกว่า ประถมศึกษาปีที่ 4 บุตรที่เรียนต่อมีถึงร้อยละ 72.7 ส่วนกรณีที่มีบิดาที่มีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 หรือบิดาที่ไม่ได้เรียนหนังสือมาก่อน บุตรที่มีโอกาสเรียนต่อมีเพียงร้อยละ 8.3 และ 7.2 ตามลำดับ

จุฑาภรณ์ วรสุมันต์ (2515 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของบิดามารดากับการเลือกอาชีพของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่เรียนสายอาชีพ บิดามารดามีรายได้ 2,000 บาท ถึง 2,500 บาท มีจำนวนมากที่สุดและปัจจัยที่มีต่อการเลือกอาชีพ

ของนักเรียน คือ รายได้ของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา และจำนวนบุตรของบิดามารดา ส่วนอาชีพของบิดามารดานั้นไม่มีผลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน

นภคล คู่มีประวัติ (2517 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับความมุ่งหวังของบิดามารดาในเขตชนบทไทยเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พบว่า ครอบครัวที่ระดับฐานะทางเศรษฐกิจสูงจะมีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับสูง คือ ชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป ส่วนครอบครัวที่มีระดับฐานะเศรษฐกิจต่ำจะมีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับต่ำ คือ ระดับชั้นประถมศึกษา ครอบครัวที่มีอาชีพเป็นเกษตรกรส่วนใหญ่จะให้บุตรของตนได้รับการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา ส่วนครอบครัวที่มีอาชีพรับราชการและอาชีพค้าขายมีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปเป็นส่วนใหญ่ และการศึกษาของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ครอบครัวที่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือไม่เคยได้รับการศึกษาเลย จะมีความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษานุตราในระดับชั้นประถมศึกษา ส่วนครอบครัวที่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไปส่วนใหญ่มีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป

เบรื่อง จันดา (2519 : 92 - 93) ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันในเรื่องเรียนมัธยมแบบประสมภาคเหนือ พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะเลือกอาชีพแตกต่างจากนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง มีความจำเป็นที่ไม่สามารถศึกษาต่อมากกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ เกษตรกรรม และค้าขาย

สมพงษ์ อาภาพันธ์ (2519 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันในเรื่องเรียนมัธยมแบบประสมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะเลือกอาชีพแตกต่างจากนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกันให้เหตุผล หรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกันให้เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประมวล วิทยากร (2520 : 100 - 114) ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล จังหวัด

นครสวรรค์ พบว่า การเลือกอาชีพของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน เลือกอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกัน เลือกอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ มีค่านิยมทางอาชีพเรียงตามลำดับจากสูงไปต่ำ ดังนี้คือ ด้านบริการสังคม ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า ด้านความมั่นคงปลอดภัยในอาชีพ ด้านความเป็นอิสระ ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ ด้านความสามารถ ด้านการทำงานกับธรรมชาติและวัตถุ ด้านรายได้ และด้านความมีระเบียบแบบแผน ค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ การเลือกอาชีพของนักเรียนขึ้นอยู่กับค่านิยมในอาชีพ

อารี เพชรสุด และคนอื่น ๆ (2520 : บทคัดย่อ) ศึกษาอิทธิพลของสถาบันทางสังคมที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดู เด็กไทยพุทธและไทยมุสลิมที่จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกี่ยวกับความคาดหวังในการประกอบอาชีพของลูก กลุ่มตัวอย่างทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิมครึ่งต่อครึ่ง อยากให้ลูกทำอาชีพเช่นเดียวกับพ่อแม่ เพราะได้ฝึกฝนมาแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2520 : 74) ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาจะมีส่วนต่อการตั้งความมุ่งหวังที่จะให้ลูกของตนได้รับการศึกษาในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะบิดามารดาที่มีการศึกษาสูงเท่าใดก็จะมี การตั้งความมุ่งหวังที่จะให้บุตรได้รับการศึกษาสูงเท่านั้น

ผกาทิพย์ กระหม่อมทอง (2522 : บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบความมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรในเขตเมือง และชนบทของประเทศไทย พบว่า บิดาที่ประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ ช่างและบริการที่อาศัยในเขตเมืองจะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป เช่นเดียวกับบิดาที่อยู่ในเขตชนบทในกลุ่มอาชีพเดียวกัน และบิดาที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมในเขตเมืองจะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปมากที่สุด ส่วนบิดาที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมในเขตชนบทจะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนระดับประถมศึกษามากที่สุดและพบว่า บิดาทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทที่ประกอบอาชีพที่ใช้ความรู้ ความชำนาญสูง เช่น รับราชการ จะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับที่สูงกว่าบิดาที่ประกอบอาชีพที่ใช้ความรู้ ความชำนาญต่ำ เช่น อาชีพเกษตรกรรม

ชุตีรัตน์ วัชรจรัสกุล (2523 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมานอาชีพของผู้ปกครองกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดราชบุรี พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีค่านิยมานอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ มีค่านิยมานอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ปกครองและนักเรียนมีค่านิยมานอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นิตยา ธรรมพันธุ์ (2523 : 84 - 106) ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมานอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 โรงเรียนมัธยมของรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงเลือกอาชีพแตกต่างกัน โดยนักเรียนชายเลือกอาชีพทหารมากที่สุด ส่วนนักเรียนหญิงเลือกอาชีพพยาบาลมากที่สุด ส่วนนักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกันจะเลือกอาชีพต่างกัน โดยนักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพหมวดงานที่วิชาชีพการจะเลือกหมวดงานที่ต้องใช้วิชาการมากที่สุดเช่นกัน และความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมานอาชีพกับการเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กันต่ำมาก

ช่อทิพย์ ราศรีเกรียงไกร (2523 : 83 - 89) ศึกษาความมุ่งหวังของบิดาที่มีต่อการศึกษาและอาชีพของบุตร : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนประโยคมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาและในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัย พบว่า กลุ่มของบิดาที่มีระดับรายได้ต่อเดือนสูงส่วนใหญ่มิแนวโน้มของความมุ่งหวังให้บุตรหญิง และบุตรชายมีอาชีพวิชาชีพและอาชีพที่เกี่ยวข้องสูงกว่าความมุ่งหวังของบิดาที่มีระดับของรายได้ต่อเดือนต่ำ ที่มีความมุ่งหวังให้บุตรมีอาชีพรับราชการ และอาชีพทำงานในสำนักงาน กลุ่มบิดาที่มีอาชีพวิชาชีพและอาชีพที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่มิแนวโน้มของความมุ่งหวังให้บุตรหญิง และบุตรชายมีอาชีพวิชาชีพและอาชีพที่เกี่ยวข้องสูงกว่าความมุ่งหวังของกลุ่มบิดาที่มีอาชีพค้าขาย ให้บริการ กรรมกร รับจ้าง และยังพบอีกว่า การศึกษาของบิดามีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังของบิดาที่มีต่ออาชีพของบุตร กล่าวคือ กลุ่มบิดาที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าขึ้นไป ส่วนใหญ่มิแนวโน้มของความมุ่งหวังให้บุตรหญิงและบุตรชายมีอาชีพวิชาชีพและอาชีพที่เกี่ยวข้องสูงกว่าความมุ่งหวังของกลุ่มบิดาที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ความมุ่งหวังของบิดาที่มีต่อการศึกษา และความมุ่งหวังของบิดาที่มีต่ออาชีพของบุตรมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ส่วนใหญ่มิบิดาที่มีความมุ่งหวังให้บุตรจบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าขึ้นไปจะมีแนวโน้มของความมุ่งหวังให้บุตรมีอาชีพวิชาชีพ และอาชีพที่เกี่ยวข้องด้วย

จากเอกสารทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านอาชีพ และปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนประการหนึ่งคือ ข้อมูลด้านส่วนตัวของนักเรียน เช่น เพศ อายุ ความสามารถทางการเรียน ความถนัด และความสนใจในอาชีพ นอกจากนี้ยังมีข้อมูลด้านครอบครัว คือ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง และรายได้ของผู้ปกครอง

เนื่องจากยังไม่มีผู้ใดศึกษา และเปรียบเทียบการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีแต่ใช้วิธีทดลองเพียงอย่างเดียว ดังนั้นผู้วิจัยจึงประสงค์ที่จะศึกษาการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ว่ามีการรับรู้ด้านอาชีพได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและสามารถวางแผน มีประสิทธิภาพเพียงใดโดยพิจารณาจากนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญของอาชีพ ลักษณะของอาชีพ คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ สถานที่ประกอบอาชีพ การประสบความสำเร็จในอาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพ การมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพ และการเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2540 จำนวน 24 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 2,492 คน เป็นนักเรียนชาย 930 คน และเป็นนักเรียนหญิง 1,562 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2540 จำนวน 359 คน ซึ่งได้มาจากการประมาณกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ เป็นนักเรียนชาย 145 คน นักเรียนหญิง 214 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แบ่งนักเรียนที่เป็นประชากร 24 โรงเรียน แล่งสุ่มมา 4 กลุ่ม (สุ่มแบบแบ่งกลุ่ม) คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4
2. สุ่มโรงเรียนของแต่ละกลุ่มมา 2 โรงเรียน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งกลุ่มอีกครั้ง ได้กลุ่มตัวอย่าง 8 โรงเรียน เป็นนักเรียนชาย 672 คน เป็นนักเรียนหญิง 943 คน
3. สุ่มนักเรียนของแต่ละโรงเรียน โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย และกำหนดสัดส่วนประชากร : กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 4 : 1 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 359 คน เป็นเพศชาย 145 คน และเพศหญิง 214 คน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 296) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่ม	โรงเรียน	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง		รวม
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	วัดประชานาญ	86	164	20	40	60
	วัดหัวกระบือ	43	82	10	20	30
2	วัดกำแพง	97	196	20	40	60
	ศาลเจ้า	100	160	20	40	60
3	พรหมราชบุรีรังสรรค์	80	74	20	15	35
	สถานีพรหมแดน	78	95	15	20	35
4	วัดบางกระบือ	114	96	25	24	49
	วัดสะแกงาม	74	76	15	15	30
	รวม	672	943	145	214	359

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านส่วนตัว และด้านครอบครัวของนักเรียน
2. แบบสอบถามการรับรู้ด้านอาชีพ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

แบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านส่วนตัว และด้านครอบครัวของนักเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในกรอบ [] หน้าคำตอบที่นักเรียนได้เลือกแล้ว และเติมคำหรือข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. อายุ.....ปี

2. เพศ

ชาย

หญิง

3. อาชีพของผู้ปกครอง (เพ็ญศรี จินดาศักดิ์. 2535 : 109 - 110)

รับจ้าง

ค้าขาย

เกษตรกรรม

ทำงานบริษัทเอกชน

ทำงานรัฐวิสาหกิจ

รับราชการ

อื่น ๆ (โปรดระบุ.....)

4. รายได้ของผู้ปกครอง (เดือนละประมาณ.....บาท)

2,100 - 5,250 บาท

5,251 - 9,250 บาท

9,251 บาทขึ้นไป

5. ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ระดับอุดมศึกษา (อนุปริญญาหรือปริญญาจากวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย)

ระดับมัธยมศึกษา (ม.3 หรือ มศ.3 และ ม. หรือ มศ.5)

ระดับประถมศึกษา (ป.4 หรือ ป.7)

ไม่ได้รับการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบทดสอบการรับรู้ด้านอาชีพ

ผู้วิจัยสร้างโดยมีลำดับขั้นตอนการสร้าง และการหาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

2.1 ผู้วิจัยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการรับรู้ด้านอาชีพจากทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางสำหรับสร้างแบบสอบถาม

2.2 กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะของการรับรู้ด้านอาชีพ ซึ่งเป็นความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับความสำคัญของการประกอบอาชีพ ลักษณะอาชีพแต่ละประเภท คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพ สถานที่ประกอบอาชีพ การประสบความสำเร็จในอาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพ การมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพและการเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ และการเตรียมตัวเข้าสู่การประกอบอาชีพ (วรรณ พรมบุรณย์. 2526 : 8 ; ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2537 : 62 - 63 ; สุรรัตน์ วิไลรัตน์. 2537 : 5)

2.3 นำนิยามศัพท์เฉพาะดังกล่าวมาสร้างแบบสอบถามการรับรู้ทางด้านอาชีพ โดยปรับปรุงจากแบบสอบถามความรู้เรื่องอาชีพของ กฤษณา จันทรวีภาค (2527 : 46 - 52) แบบสอบถามการรับรู้ด้านอาชีพของ สมปอง สุขสงคารกิติ (2530 : 124 - 130) แบบสอบถามการรับรู้ด้านอาชีพของ สุรรัตน์ วิไลรัตน์ (2537 : 199 - 222) แบบสอบถามการรับรู้ด้านอาชีพนี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นข้อความชนิดตัวเลือก ที่มุ่งถามถึงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการประกอบอาชีพ ลักษณะอาชีพแต่ละประเภท คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพ สถานที่ประกอบอาชีพ การประสบความสำเร็จในอาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพ การมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพ และการเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ จำนวน 50 ข้อ

2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างแล้ว จำนวน 50 ข้อ ไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน คือ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทนา วงษ์จันทร์ และ ดร.นันทา ผู้รักษา พิจารณาข้อความในแบบสอบถามว่าสามารถวัดได้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามนั้นเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า และนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว จำนวน 50 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนบางขุนเทียนศึกษา เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาในครั้งนี้จำนวน 100 คน นำคะแนนมาตรวจ ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 10 คะแนน นำมาวิเคราะห์หาความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของข้อความแต่ละข้อ โดยใช้เทคนิค 27 % กลุ่มสูง กลุ่มต่ำ ของจุง เตห์ ฟาน (Fan. 1952 : 16 - 30) แล้วเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 20 ถึง 80 ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.24 ถึง 0.50 มาใช้ในการวิจัย

2.6 นำข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่ระบุในข้อ 1.5 ไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR. - 20 ของ กูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 130 - 131) เท่ากับ 0.86

ตัวอย่างแบบสอบถามการรับรู้ด้านอาชีพ

- คำชี้แจง แบบสอบถามการรับรู้ด้านอาชีพเป็นแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านอาชีพ
- คำแนะนำ ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วพิจารณาว่าควรจะทำอย่างไร โดยเขียนเครื่องหมาย (X) บนตัวอักษร ก ข หรือ ค ที่ตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด
-

1. ความสำคัญของอาชีพ

0. นักเรียนทำอย่างไรจึงจะสามารถดำรงชีวิตให้มีฐานะทางสังคมมั่นคง
- ก. มีครอบครัว
 - ข. เรียนหนังสือให้เก่ง ๆ
 - ค. ประกอบอาชีพ

2. ลักษณะของอาชีพ

00. บุคคลที่ทำหน้าที่รักษาโรค ภายในช่องปาก ด้วยการผ่าตัดให้ยา และวิธีอื่น ๆ รวมทั้งควบคุมโรคติดต่อในช่องปาก คือ บุคคลในข้อใด
- ก. ศัลแพทย์
 - ข. ทันตแพทย์
 - ค. สูตินารีแพทย์

3. คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพ

000. ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ควรมีคุณลักษณะใดมากที่สุด

- ก. ทรหด อดทน
- ข. ให้บริการดี
- ค. กล้าแสดงออก

4. สถานที่ประกอบอาชีพ

0000. ถ้ากล่าวถึงเกษตรกรรม นักเรียนจะคิดถึงอะไร

- ก. ร้านค้า ตลาด
- ข. สวน ไร่นา
- ค. โรงงาน

5. การประสบความสำเร็จในอาชีพ

00000. สิ่งสำคัญที่ทำให้อาชีพช่างตัดเย็บเสื้อผ้ามีชื่อเสียงคืออะไร

- ก. ท่าเลดี
- ข. มีฝีมือดี
- ค. มีความขยัน

6. ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพ

000000. ถ้านักเรียนชอบฟังดนตรี ชอบให้คนมีความสุขด้วยเสียงดนตรี นักเรียนคิดว่า

นักเรียนควรประกอบอาชีพอะไร

- ก. นักประชาสัมพันธ์
- ข. นักแสดงภาพยนตร์
- ค. นักจัดรายการวิทยุ

7. การมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพ

00000000. ก้อยประดิษฐ์ดอกไม้เก๋ๆ เพราะที่บ้านทำดอกไม้ประดิษฐ์ส่งขาย นักเรียนคิดว่า
ก้อยประดิษฐ์ดอกไม้เก๋ๆ เพราะอะไร.....

- ก. มีความสามารถพิเศษ
- ข. มีโอกาสฝึกทำบ่อย ๆ
- ค. รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

8. การเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ

000000000. ในโรงเรียนของนักเรียน นักเรียนจะหาข้อมูลทางอาชีพได้จากที่ใด

- ก. ห้องสมุด
- ข. ห้องพักครู
- ค. ห้องอุปกรณ์

เกณฑ์การให้คะแนน ให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน สำหรับผู้ที่ตอบถูกต้องกับที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ และ 0
คะแนน สำหรับผู้ที่ตอบไม่ตรงกับที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1. นำนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านส่วนตัวของนักเรียน แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านครอบครัวของนักเรียน และแบบสอบถามการรับรู้ด้านอาชีพไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถานการณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียน โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. เปรียบเทียบการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนจำแนกตามปัจจัยด้านส่วนตัว และปัจจัยด้านครอบครัว โดยใช้ t - test และ F - test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

$$r = \frac{R_u - R_e}{N/2}$$

- 2.1 หาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกโดยใช้เทคนิค 27 % ของ

จุ่ง เตพาน

เมื่อ	r	แทน	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ
	R _u	แทน	จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนั้นในกลุ่มคะแนนสูง
	R _e	แทน	จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนั้นในกลุ่มคะแนนต่ำ
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้ด้านอาชีพ โดยใช้สูตร KR - 20

ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 130 - 131)

$$r_{tt} = \frac{n}{n - 1} \left(1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ	r _u	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้ด้านอาชีพ
	p	แทน	สัดส่วนของผู้ทำได้อีกในแต่ละข้อ
	q	แทน	สัดส่วนของผู้ทำผิดในแต่ละข้อ = 1 - p
	S ²	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างตัวแปร 2 ตัว โดยใช้ t - test

จากสูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

(Guildfold. 1965 : 184)

เมื่อ	t	แทน	ค่า t - distribution
	X ₁ , X ₂	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และ 2
	S ₁ , S ₂	แทน	ค่าคะแนนความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1 และ 2
	n ₁ , n ₂	แทน	จำนวนคนในกลุ่มที่ 1 และ 2

3.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่มีมากกว่า 2 ตัว โดยใช้

F - test จากสูตร

$$F = \frac{MS_A}{MS_W} \quad (\text{Ferguson. 1976 : 233})$$

เมื่อ F แทน ค่า F - distribution

MS_A แทน ค่า Mean Square ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา

MS_W แทน ค่า Mean Square ภายในตัวแปรที่ศึกษา

ถ้าพบว่าคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรที่ทำการทดสอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จะทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้ Studentized q - Statistic แบบ Newman Keuls.

จากสูตร

$$q = \frac{T_{\text{largest}} - T_{\text{smallest}}}{\sqrt{MS_e / n}}$$

(Winer. 1971 : 191)

เมื่อ T_{largest} แทน คะแนนเฉลี่ยของตัวแปรที่มากที่สุด

T_{smallest} แทน คะแนนเฉลี่ยของตัวแปรที่น้อยที่สุด

MS_e แทน ค่าเฉลี่ยคลาดเคลื่อน

n แทน ค่าเฉลี่ยฮาร์โมนิกของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาชั้นคว่ำ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
X	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
MS.	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
df.	แทน	ขั้นของความเป็นอิสระ
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาการทดสอบค่าที (t - distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาการทดสอบค่าเอฟ (F - distribution)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาชั้นคว่ำครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยแจกแจงความถี่เป็นร้อยละ

ตอนที่ 2 เป็นการทดสอบสมมติฐานในการศึกษาชั้นคว่ำ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน

กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพผู้ปกครองนักเรียน รายได้ผู้ปกครองนักเรียน
และระดับการศึกษาผู้ปกครองนักเรียน

ตัวแปร		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	144	39.9
	หญิง	217	60.1
อายุ	10 ปี	2	0.6
	11 ปี	31	8.6
	12 ปี	266	73.7
	13 ปี	51	14.1
	14 ปี	9	2.5
	15 ปี	1	0.3
	16 ปี	1	0.3
อาชีพผู้ปกครอง นักเรียน	รับจ้าง	177	49.0
	ค้าขาย	89	24.7
	เกษตรกรรม	6	1.7
	ทำงานบริษัทเอกชน	31	8.6
	ทำงานรัฐวิสาหกิจ	10	2.8
	รับราชการ	35	9.7
	อื่น ๆ	13	3.6

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร		จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้ผู้ปกครอง นักเรียน	ขั้นต่ำ (2,100-5,250)	193	53.5
	ปานกลาง (5,251-9,250)	95	26.3
	สูง (9,251 ขึ้นไป)	63	17.5
ระดับการศึกษา	ระดับอุดมศึกษา	13	3.6
	ระดับมัธยมศึกษา	52	14.4
ผู้ปกครองนักเรียน	ระดับประถมศึกษา	290	80.4
	ไม่ได้รับการศึกษา	6	1.7

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนนักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชาย นักเรียนส่วนใหญ่มีอายุ 12 ปี ผู้ปกครองนักเรียนมีอาชีพรับจ้าง มีรายได้ต่ำและผู้ปกครองส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา

ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐาน

2.1 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศโดยใช้ t-test (ดังแสดงในตาราง 3)

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ด้านอาชีพทั้งด้านรวม และรายด้านจำแนกตามเพศ

ตัวแปร	กลุ่ม	N	$\bar{X}$	S.D.	t
การรับรู้ด้านอาชีพ (โดยรวม)	ชาย	144	24.13	5.69	7.48*
	หญิง	217	28.06	3.14	
ความสำคัญของอาชีพ (รายด้าน)	ชาย	144	2.66	1.01	0.24
	หญิง	217	2.64	0.79	
ลักษณะของอาชีพ (รายด้าน)	ชาย	144	3.92	1.08	4.11*
	หญิง	217	4.35	0.78	
คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพ (รายด้าน)	ชาย	144	3.03	1.16	6.76*
	หญิง	217	3.81	0.91	
สถานที่ประกอบอาชีพ (รายด้าน)	ชาย	144	2.97	1.35	4.31*
	หญิง	217	3.52	0.93	
การประสบความสำเร็จ (รายด้าน)	ชาย	144	2.75	1.03	4.45*
	หญิง	217	3.20	0.75	

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวแปร	กลุ่ม	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับ อาชีพ (โดยรวม)	ชาย	144	3.74	1.47	6.72*
	หญิง	217	4.63	0.74	
การมีประสบการณ์เกี่ยวกับ อาชีพ (รายด้าน)	ชาย	144	2.42	1.05	2.94*
	หญิง	217	2.73	0.87	
วิธีการเตรียมเข้าสู่อาชีพ (รายด้าน)	ชาย	144	2.65	1.15	4.55*
	หญิง	217	3.16	0.79	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีการรับรู้ด้านอาชีพแตกต่างกันทั้งในด้านรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านความสำคัญของอาชีพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1

2.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนทั้งรายด้านและโดยรวมจำแนกตาม อายุ อาชีพผู้ปกครองนักเรียน รายได้ผู้ปกครองนักเรียน และระดับการศึกษาผู้ปกครองนักเรียน ดังตาราง 4 - 6

ตาราง 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนทั้งด้านรวม
และรายด้านจำแนกตามอายุ

ตัวแปร	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F
การรับรู้ด้านอาชีพ (โดยรวม)	ระหว่างกลุ่ม	93.69	6	15.61	0.69
	ภายในกลุ่ม	7857.06	348	22.58	
ความสำคัญของอาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	2.24	6	0.37	0.47
	ภายในกลุ่ม	280.38	354	0.79	
ลักษณะของอาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	2.83	6	0.47	0.54
	ภายในกลุ่ม	311.18	354	0.88	
คุณลักษณะของผู้ประกอบ อาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	11.55	6	1.93	1.64
	ภายในกลุ่ม	409.69	350	1.17	
สถานที่ประกอบอาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	8.97	6	1.50	1.14
	ภายในกลุ่ม	459.96	350	1.31	
การประสบความสำเร็จ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	4.44	6	0.74	0.92
	ภายในกลุ่ม	281.38	349	0.81	
ความสัมพันธ์ระหว่างตนเอง กับอาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	7.87	6	1.31	0.95
	ภายในกลุ่ม	489.53	354	1.38	

ตาราง 4 (ต่อ)

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
การมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	2.58	6	0.43	0.46
	ภายในกลุ่ม	327.26	352	0.93	
วิธีการเตรียมเข้าสู่อาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	6.00	6	1.00	1.05
	ภายในกลุ่ม	336.38	352	0.96	

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนที่มีอายุแตกต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพทั้งด้านรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 2

ตาราง 5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนทั้งโดยรวมและรายด้านจำแนกตามอาชีพผู้ปกครองนักเรียน

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
การรับรู้ด้านอาชีพ (โดยรวม)	ระหว่างกลุ่ม	367.31	6	61.22	2.81*
	ภายในกลุ่ม	7583.44	348	21.79	
ความสำคัญของอาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	8.02	6	1.34	1.72
	ภายในกลุ่ม	274.59	354	.78	

ตาราง 5 (ต่อ)

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ลักษณะของอาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	10.76	6	1.79	2.09
	ภายในกลุ่ม	303.25	354	.86	
คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	12.73	6	2.12	1.82
	ภายในกลุ่ม	408.52	350	1.17	
สถานที่ประกอบอาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	10.35	6	1.73	1.32
	ภายในกลุ่ม	458.58	350	1.31	
การประสบความสำเร็จ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	3.94	6	0.66	.81
	ภายในกลุ่ม	281.88	349	.81	
ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	14.30	6	2.38	1.75
	ภายในกลุ่ม	483.10	354	1.36	
การมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	8.59	6	1.43	1.57
	ภายในกลุ่ม	321.24	352	.91	
วิธีการเตรียมเข้าสู่อาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	8.49	6	1.42	1.49
	ภายในกลุ่ม	331.88	352	.95	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 3 ในกรณีที่พบความแตกต่างจะทำการทดสอบรายคู่โดยวิธีการของนิวแมนคูลีย์ ดังตาราง 6

ตาราง 6 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียน โดยรวมจำแนกตามอาชีพผู้ปกครองนักเรียนเป็นรายคู่

อาชีพผู้ปกครอง นักเรียน	$\bar{X}$	รัฐวิสาหกิจ	เกษตรกรรม	อื่น ๆ	รับ ราชการ	บริษัท เอกชน	รับจ้าง	ค้าขาย
		22.20	23.83	25.08	25.45	26.13	26.85	27.24
รัฐวิสาหกิจ	22.20	-	1.63	2.88	3.23	3.93	4.65*	5.04*
เกษตรกรรม	23.83		-	1.25	1.60	2.30	3.02	3.41
อื่น ๆ	25.08			-	0.35	1.05	1.77	2.16
รับราชการ	25.43				-	0.70	0.42	1.81
บริษัทเอกชน	26.13					-	0.72	1.11
รับจ้าง	26.85						-	0.39
ค้าขาย	27.24							-

จากตาราง 6 พบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายและรับจ้างมีการรับรู้ด้านอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพรัฐวิสาหกิจ ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 7 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนทั้งโดยด้านรวม และรายด้านจำแนกตามรายได้ของผู้ปกครอง

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
การรับรู้ด้านอาชีพ (โดยรวม)	ระหว่างกลุ่ม	86.49	2	43.25	1.89
	ภายในกลุ่ม	7835.96	343	22.85	
ความสำคัญของอาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	1.01	2	0.50	0.63
	ภายในกลุ่ม	276.59	348	0.79	
ลักษณะของอาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	1.81	2	0.90	1.03
	ภายในกลุ่ม	305.88	348	0.88	
คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	4.86	2	2.43	2.05
	ภายในกลุ่ม	410.12	345	1.19	
สถานที่ประกอบอาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	.15	2	0.07	0.06
	ภายในกลุ่ม	463.54	345	1.34	
การประสบความสำเร็จ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	2.93	2	1.46	1.80
	ภายในกลุ่ม	278.97	344	0.81	
ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	5.75	2	2.87	2.06
	ภายในกลุ่ม	486.61	348	1.40	

ตาราง 7 (ต่อ)

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
การมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	2.69	2	1.35	1.47
	ภายในกลุ่ม	318.09	348	0.92	
วิธีการเตรียมเข้าสู่อาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	4.19	2	2.09	2.17
	ภายในกลุ่ม	334.17	346	0.97	

จากตาราง 7 พบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้แตกต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพทั้งรายด้านและโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 4

ตาราง 8 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนทั้งโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
การรับรู้ด้านอาชีพ (โดยรวม)	ระหว่างกลุ่ม	359.72	3	119.91	5.53*
	ภายในกลุ่ม	7590.76	350	21.69	
ความสำคัญของอาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	3.35	3	1.12	1.42
	ภายในกลุ่ม	278.85	356	0.78	

ตาราง 8 (ต่อ)

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ลักษณะของอาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	15.24	3	5.08	6.08**
	ภายในกลุ่ม	297.39	356	0.84	
คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	14.07	3	4.69	4.08**
	ภายในกลุ่ม	404.93	352	1.15	
สถานที่ประกอบอาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	6.13	3	2.04	1.56
	ภายในกลุ่ม	459.90	352	1.31	
การประสบความสำเร็จ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	4.28	3	1.43	1.78
	ภายในกลุ่ม	280.58	351.80	0.80	
ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	21.78	3	7.26	5.44**
	ภายในกลุ่ม	475.08	356	1.33	
การมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	.73	3	0.24	0.26
	ภายในกลุ่ม	328.94	354	0.93	
วิธีการเตรียมเข้าสู่อาชีพ (รายด้าน)	ระหว่างกลุ่ม	9.61	3	3.20	3.41**
	ภายในกลุ่ม	332.77	354	0.94	

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 พบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพทั้งโดยรวมและรายด้านของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านความสำคัญของอาชีพ ด้านสถานที่ประกอบอาชีพ ด้านการประสบความสำเร็จ และด้านการมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพ แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 5 ในกรณีที่พบความแตกต่างอยู่มีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของนิวแมนคูลีย์ ดังตาราง 9 - 13

ตาราง 9 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนโดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองเป็นรายคู่

ระดับการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน	$\bar{X}$	อุดมศึกษา	ไม่ได้รับการศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
		21.46	25.17	25.67	26.96
อุดมศึกษา	21.46	-	3.71	4.21*	5.50*
ไม่ได้รับการศึกษา	25.17		-	0.50	1.79
ประถมศึกษา	25.67			-	1.29
มัธยมศึกษา	26.96				-

จากตาราง 9 พบว่า นักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับมัธยมศึกษา และระดับประถมศึกษา มีการรับรู้ด้านอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับอุดมศึกษา ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนด้านลักษณะของอาชีพ
จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองเป็นรายคู่

ระดับการศึกษาของ ผู้ปกครองนักเรียน	$\bar{X}$	ไม่ได้รับการศึกษา	อุดมศึกษา	มัธยมศึกษา	ประถมศึกษา
		3.33	3.38	4.04	4.26
ไม่ได้รับการศึกษา	3.33	-	0.05	0.71*	0.93*
อุดมศึกษา	3.38		-	1.54	0.88
มัธยมศึกษา	4.04			-	0.22
ประถมศึกษา	4.26				-

จากตาราง 10 พบว่า นักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับประถมศึกษา และ
มัธยมศึกษา มีการรับรู้อาชีพด้านคุณลักษณะของอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง
ที่ไม่ได้รับการศึกษา ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพ จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง เป็นรายคู่

ระดับการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน	$\bar{X}$	อุดมศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ไม่ได้รับการศึกษา
		2.54	3.52	3.60	4.00
อุดมศึกษา	2.54	-	0.98*	1.06*	1.46*
ประถมศึกษา	3.52		-	0.08	0.48
มัธยมศึกษา	3.60			-	0.40
ไม่ได้รับการศึกษา	4.00				-

จากตาราง 11 พบว่า นักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองไม่ได้รับการศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา มีการรับรู้อาชีพด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับอุดมศึกษา ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 12 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนด้านความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพ จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองเป็นรายคู่

ระดับการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน	$\bar{X}$	อุดมศึกษา	มัธยมศึกษา	ประถมศึกษา	ไม่ได้รับการศึกษา
		3.00	4.29	4.32	4.33
อุดมศึกษา	3.00	–	1.29*	1.32*	1.33
ประถมศึกษา	4.29		–	0.03	0.04
มัธยมศึกษา	4.32			–	0.01
ไม่ได้รับการศึกษา	4.33				–

จากตาราง 12 พบว่า นักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีการรับรู้อาชีพด้านความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับอุดมศึกษา ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนด้านวิธีการเตรียมเข้าสู่อาชีพ จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองเป็นรายคู่

ระดับการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน	$\bar{X}$	อุดมศึกษา	ไม่ได้รับการศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
		2.15	2.67	2.98	3.06
อุดมศึกษา	2.15	-	0.52	0.83*	0.91*
ไม่ได้รับการศึกษา	2.67		-	0.31	0.39
ประถมศึกษา	2.98			-	0.08
มัธยมศึกษา	3.06				-

จากตาราง 13 พบว่า นักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา มีการรับรู้อาชีพด้านวิธีการเตรียมเข้าสู่อาชีพ สูงกว่านักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับอุดมศึกษา ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่าง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยด้านส่วนตัว และปัจจัยด้านครอบครัว

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่มีอายุต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนแตกต่างกัน
3. นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนแตกต่างกัน
4. นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีรายได้แตกต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนแตกต่างกัน
5. นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2540 จำนวน 2,492 คน เป็นนักเรียนชาย 930 คน และนักเรียนหญิง 1,562 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย และนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2540 จำนวน 359 คน เป็นนักเรียนชาย 145 คน และนักเรียนหญิง 214 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) จากประชากร

ขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

1. แบ่งประชากรนักเรียนออกเป็น 24 โรงเรียน แล้วสุ่มมาเพียง 4 กลุ่ม (สุ่มแบบแบ่งกลุ่ม) คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4
2. สุ่มโรงเรียนของแต่ละกลุ่มมา 2 โรงเรียน โดยการใช้การสุ่มแบบแบ่งกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง ได้กลุ่มตัวอย่าง 8 โรงเรียน เป็นนักเรียนชาย 672 คน เป็นนักเรียนหญิง 943 คน
3. สุ่มนักเรียนของแต่ละโรงเรียน โดยการใช้การสุ่มตัวอย่างง่าย และกำหนดสัดส่วนประชากรต่อกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 4 ต่อ 1 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 359 คน เป็นนักเรียนชาย 145 คน และนักเรียนหญิง 214 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านส่วนตัว และด้านครอบครัวของนักเรียน
2. แบบสอบถามการรับรู้ด้านอาชีพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยการหาค่าสถิติพื้นฐานและทดสอบสมมติฐาน

1. วิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียน โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. เปรียบเทียบการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนจำแนกตามปัจจัยด้านส่วนตัว และปัจจัยด้านครอบครัว โดยใช้ $t - test$ และ $F - test$

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้ามี่ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนนักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชาย ส่วนใหญ่มีอายุ 12 ปี ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้างมีรายได้ต่ำ และการศึกษาระดับประถมศึกษามากถึง 80 เปอร์เซ็นต์

ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐานสรุปได้ดังนี้

2.1 นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนแตกต่างกันทั้งในด้านรวมและในรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนในด้านความสำคัญของอาชีพ

2.2 นักเรียนที่มีอายุต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนทั้งในด้านรวม และในรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพในด้านรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในรายด้านไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 นักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้แตกต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.5 นักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพทั้งโดยรวมและรายด้านของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านความสำคัญของอาชีพ ด้านสถานที่ประกอบอาชีพ ด้านการประสบความสำเร็จ และด้านการมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าข้อ 5 ในกรณีที่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของนิวแมนคูย์พบว่า

นักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับมัธยมศึกษา และระดับประถมศึกษา มีการรับรู้ด้านอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับอุดมศึกษา ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

นักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีการรับรู้อาชีพด้านคุณลักษณะของอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับอุดมศึกษา ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

นักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีการรับรู้อาชีพด้านความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับอุดมศึกษา ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

นักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา มีการรับรู้อาชีพด้านวิธีการเตรียมเข้าสู่อาชีพสูงกว่านักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับอุดมศึกษา

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา การรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร และผลของการศึกษาค้นคว้าจะเป็นแนวทางสำหรับครูแนะแนวและผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนวางแผนการจัดบริการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนมีสิ่งสำคัญที่จะนำมาอภิปรายดังนี้คือ

1. จากสมมติฐานข้อ 1 ที่กล่าวว่า "นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนแตกต่างกัน"

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านความสำคัญของอาชีพ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความแตกต่างกันทางสรีระ ความคิด ความถนัด ค่านิยม ความสนใจและทัศนคติ ทำให้การรับรู้ด้านอาชีพแตกต่างกัน ส่วนความสำคัญของอาชีพ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงต่างเห็นความสำคัญต่ออาชีพเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญศรี จินดาศักดิ์ (2535 : 91) พบว่า การเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับเพศ โดยนักเรียนหญิงจะเลือกอาชีพกลุ่มบริการ งานเสมียน กลุ่มการจัดการ สุขภาพมากกว่านักเรียนชาย ส่วนนักเรียนชายจะเลือกอาชีพกลุ่มคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ กลุ่มงานช่างและกลุ่มธุรกิจก่อสร้างมากกว่านักเรียนหญิง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สตรอง (Strong. 1954) และทฤษฎีการเลือกอาชีพของไครท์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 91 - 94) พบว่า ความแตกต่างในการเลือกอาชีพขึ้นอยู่กับความสนใจในอาชีพของตนเองเป็นส่วนใหญ่ เพศหญิงและเพศชายมีความสนใจในอาชีพแตกต่างกัน เพศชายสนใจอาชีพเกี่ยวกับเครื่องยนต์กลไก และอาชีพที่มีลักษณะโรดโพนเด่นเด่น ส่วนเพศหญิงนั้นจะสนใจ บัญชี ครู และงานด้านสังคมสงเคราะห์ นอกจากนี้ สมสมุทร มุ่งสันติ (2539 : 48) พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกอาชีพอิสระแตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีความคิดเห็นในด้านสังคมและเศรษฐกิจสูงกว่าเพศชาย

2. จากสมมติฐานข้อ 2 ที่กล่าวว่า "นักเรียนที่มีอายุต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนแตกต่างกัน"

จากผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า นักเรียนที่มีอายุต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีอายุไม่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่มีอายุ 12 ปี ถึงร้อยละ 74 หรืออาจเป็นเพราะอายุที่เกี่ยวข้องกับระดับพัฒนาการทางอาชีพของบุคคลจะสัมพันธ์กับระดับอายุของบุคคล และมีผลให้บุคคลสามารถเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง ดังที่ซูเปอร์ (Super. 1960 : 15) กล่าวว่า "วุฒิภาวะเป็นสิ่งที่ใช้แทนระดับของพัฒนาการที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นอยู่ในระดับใดของกระบวนการที่ต่อเนื่องกันในขั้นพัฒนาการทางอาชีพจากจุดเริ่มต้นหาหรือสำรวจไปจนถึงขั้นเสื่อมถอย โดยวุฒิภาวะทางอาชีพของบุคคลแต่ละระดับอายุจะแตกต่างกัน

"เช่นเดียวกับที่ นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2530 : 67 - 68) กล่าวว่า วุฒิภาวะทางอาชีพหมายถึง ความเข้าใจด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพของบุคคลกลุ่มอายุต่าง ๆ

3. จากสมมติฐานข้อ 3 ที่กล่าวว่า "นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกันมีการรับรู้ ด้านอาชีพของนักเรียนแตกต่างกัน"

จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และผลของการศึกษายังพบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายและรับจ้าง มีการรับรู้ด้านอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพ รับราชการ ทำงานบริษัทเอกชน เกษตรกรรม และอาชีพอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครอง นักเรียนที่มีอาชีพ ค้าขาย และรับจ้าง มีความคิดหรือทัศนคติว่าตนเองทำงานหนักตรากตรำ ไม่มี เวลาพักผ่อนจึงไม่อยากจะให้บุตรมีอาชีพเช่นเดียวกับตนเองจึงพยายามให้บุตรได้รับการศึกษาสูง ๆ และประกอบอาชีพที่สบาย รายได้สูง และมีเวลาเพียงพอต่อการพักผ่อนจึงทำให้นักเรียนที่ผู้ปกครอง มีอาชีพ ค้าขาย และรับจ้าง มีการรับรู้ด้านอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพอื่น ๆ ซึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของประมวล วิทยากร (2520 : 100 - 114) และนิตยา ธรรมพันธ์ (2523 : 84 - 106) ที่พบว่านักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกันจะเลือกอาชีพต่างกัน นอกจากนี้งานวิจัยของช่อทิพย์ ราศรีเกรียงไกร (2523 : 83 - 89) พบว่า นักเรียนที่มี ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกันให้เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติโดยกลุ่มบิดามารดาที่มีอาชีพค้าขาย ให้บริการ กรรมกร รับจ้างจะมีแนวโน้มของความ มุ่งหวังให้บุตรมีอาชีพสูงกว่าตนเอง

4. จากสมมติฐานข้อ 4 ที่กล่าวว่า "นักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้แตกต่างกัน มีการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนแตกต่างกัน"

จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้แตกต่างกัน มีการรับรู้ด้านอาชีพทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนักเรียนส่วนใหญ่ผู้ปกครองมีรายได้ไม่แตกต่างกัน คือ มีรายได้ขั้นต่ำ รวมทั้งอาชีพ ที่นักเรียนส่วนใหญ่มีการรับรู้ เป็นอาชีพที่มีอยู่และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานใน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญศรี จินดาศักดิ์ (2535 : 94) ที่พบว่า รายได้ของผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือก

อาชีพของนักเรียน และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมสมุทร มุ่งสันติ (2539 : 49) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ สหวิทยาลัยอีสานใต้พบว่า นักศึกษาที่มีผู้ปกครองมีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นในการเลือกประกอบอาชีพอิสระไม่ต่างกัน

5. จากสมมติฐานข้อ 5 ที่กล่าวว่า "นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนแตกต่างกัน"

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพทั้งโดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านความสำคัญของอาชีพ ด้านสถานที่ประกอบอาชีพ ด้านการประสบความสำเร็จ และด้านการมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพ ที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า นักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีการรับรู้ด้านอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับอุดมศึกษา

นักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีการรับรู้อาชีพด้านลักษณะของอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองที่ไม่ได้รับการศึกษา

นักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองที่ไม่ได้รับการศึกษาเลย ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา มีการรับรู้อาชีพด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับอุดมศึกษา

นักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีการรับรู้อาชีพด้านความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับอุดมศึกษา

นักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีการรับรู้อาชีพด้านวิธีการเตรียมเข้าสู่อาชีพสูงกว่านักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับอุดมศึกษา

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า นักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับที่ไม่ได้รับการศึกษาเลย ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา มีการรับรู้ด้านอาชีพทั้งโดยรวม และรายด้านสูงกว่านักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ

นักเรียนที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองที่ไม่ได้รับการศึกษาเลย ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขาย ทำให้มีรายได้ต่ำ ทำงานหนักตรากตรำพบความลำบากจึงทำให้เกิดความไม่ใส่ใจต่อลักษณะของอาชีพ คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพ และวิธีการเตรียมเข้าสู่อาชีพ เพื่อเป็นแนวทางต่อการวางแผนให้กับบุตรต่อการเลือกอาชีพสอดคล้องกับ อัจฉรา สุขารมณ อรพินทร์ ชูชม และ ทศนา ทองภักดี (2540 : 42) พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาเป็นตัวที่สนับสนุนหรือส่งเสริมในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษาได้และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นกตล คุ่มประวดี (2517 : บทคัดย่อ) พบว่า การศึกษาของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร กล่าวคือ ครอบครัวที่มีการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือไม่เคยได้รับการศึกษาจะมีความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษานูตรให้ได้รับการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมพงษ์ อาภาพงษ์ (2519 : บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ครูแนะแนว และครูผู้สอนควรนำผลการศึกษาค้นคว้าเป็นแนวทางในการให้คำปรึกษา นักเรียนในเรื่องการรับรู้ด้านอาชีพ และการเลือกแนวทางการศึกษาต่อ และโรงเรียนควรเป็นศูนย์กลางในการให้บริการแนะแนวอาชีพแก่นักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการติดตามประเมินผลการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนแต่ละคนว่านักเรียนได้ประโยชน์เพียงใดในการเลือกแผนการเรียนเพื่อประกอบอาชีพในอนาคต
2. อาจจะศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียน เช่น อิทธิพลของสื่อมวลชน ความต้องการของตลาดแรงงาน และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- คมเพชร นัตรศุภกุล. คำบรรยายเรื่องทฤษฎีการเลือกอาชีพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการ
แนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519.
- จุฑาภรณ์ วรสุมนต์. ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของบิดามารดากับการเลือกอาชีพของ
นักเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515.
อัสสัณหา.
- ช่อทิพย์ ราศรีเกรียงไกร. ความมุ่งหวังของบิดาที่มีต่อการศึกษาและอาชีพของบุตร : ศึกษา
เปรียบเทียบระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษามัธยมศึกษาในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา
และโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2523. อัสสัณหา.
- นวลศิริ เปาริทธิย์. พัฒนาการทางอาชีพ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2528.
- นวลศิริ เปาริทธิย์ และกมล สุดประเสริฐ "หมอและอักษรศาสตร์บันทึกความล้มเหลวของ
การแนะแนวในเมืองไทย," แนะแนว. 17(18) : 27 - 30 ธันวาคม 2524 -
มกราคม 2525.
- นิตยา ธรรมพันธ์. คำนิยามอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน
มัธยมของรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ยะลา และ
นราธิวาส. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2523. อัสสัณหา.
- ประมวล วิทยากร. คำนิยามอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัสสัณหา.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. การแนะแนวและการให้คำปรึกษาในโรงเรียนชั้นประถมศึกษา. ตำรา
อุดมศึกษา โครงการส่งเสริมการแต่งตำรา ทบวงมหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ : บันทึก
การพิมพ์, 2529.
- _____. เอกสารประกอบการสอนแนะแนว 515 ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.

- พรรณราย นิมขุนทด. ความมีนัยสำคัญของบุคลิกภาพในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513. อัดสำเนา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
- เพ็ญศรี จินตศักดิ์. การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- ไพศาล ไกรสิทธิ์. วัฒนธรรมการทำงานของคนไทย. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- ▶ แร่งงาน, กรม. การจัดประเภทมาตรฐานอาชีพและค่าจ้างในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2539.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพฯ : ศึกษาพร, 2531.
- วรรณา พรหมบุรมย์. ยุทธศาสตร์ในการจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพ. กรุงเทพฯ : อักษรไทย, 2526.
- วัชรวิ ทรัพย์มี. การแนะแนวอาชีพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ, แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2532.
- ศิริรัตน์ อังชนะ. "อิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อการเลือกอาชีพของเด็ก," วารสารแนะแนว. 8(34) : สิงหาคม - กันยายน 2517.
- สุภาวดี บุญดวงศ์. เอกสารสอนอาชีพศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2528.
- สมพงษ์ อาภาพันธ์. การเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันในเรื่องเรียนมัธยมแบบประสมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.

- สวัสดิ์ บรรเทิงสุข. การสำรวจปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2509 ในโรงเรียนสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา.
ปริณฎานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2510.
อัสสานา.
- อรอนงค์ แจ่มผล. ความสัมพันธ์ระหว่างกันของภาวะทางอาชีพ ความสนใจในอาชีพสัมฤทธิ์ผล
ทางการเรียนกับการตัดสินใจเลือกอาชีพของนิสิตนักศึกษาปีที่ 2 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัสสานา.
- อรุณศรี กุมุท. เอกสารบรรยายการให้ข้อมูลที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจ. กรุงเทพฯ : สำนัก
ทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- อัจฉรา สุชารมณ์ อรพินทร์ ชูชม และทัศน ทองภักดี. องค์ประกอบทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพล
ต่อการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.
- อารี เพชรสุด และคนอื่น ๆ. อิทธิพลทางสถาบันทางสังคมที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทยพุทธ
และไทยมุสลิมที่จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2520. อัสสานา.
- Anderson, R.M. "Self Instruction as Method of Preparing Elementary
School Social Studies Teacher Trainees to Apply on Induction
Teaching Model," Dissertation Abstracts International. 42 :
4795-A ; May, 1982.
- Corso, Frank V. "Career Awareness of the Sixth-Grade Student,"
Dissertation Abstract International. 28(02) : 188 ; Summer, 1990.
- Currie, Lawrence E. "An Index of Vocational Awareness," The Vocational
Guidance Quarterly. 23 ; June, 1975.
- English, Horace B., and Ava Champney English. A Comprehensive Dictionary
of Psychological and Psychoanalytical Terms. London : Longmans,
Green and Co., 1958.

- Ginzberg, Eli. The Development of Human Resources. New York : McGraw-Hill Book Company, Inc., 1966.
- Malvey, Edward Michael. "A Study of the Effects of Formal Program of Career Education on the Academic Achievement in Mathematics and Reading, Self Concept, and Career Awareness of Selected Elementary School Children," Dissertation Abstracts International. 45(11) : 3273-A ; May, 1985.
- Nancy, Sisca B. "The Effect of a Career Education Program on the Career Awareness of Mexican American Children in Upper Elementary Grade," Dissertation Abstracts International. 7220-A : 36 ; May, 1976.
- Rogers, Carl R. Client - Centered Theory. Boston : Houghton Mifflin Co., 1951.
- Solvay, Pamala A. "Career Awareness in the Elementary School," Dissertation Abstracts International. 49(06) : 1439-A ; December, 1988.
- Splete, Howark H. "Planning for A Comprehensive Career Guidance Program in the Elementary School," Vocational Guidance Quarterly. Whilfield : The National Vocational Guidance Association, 1982.
- Super, Donal E. The Psychology of Career. New York : Harper and Row Publishers, 1960.
- Thomson, John F. Foundation of Vocational Education : Social and Philosophy Concept. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice - Hall, 1973.
- Tolbert, E.L. Counseling for Career Development. Boston : Houghton Mifflin Company, 1974.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผลการวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r)
ของแบบสอบถามการรับรู้ด้านอาชีพ

ตาราง 14 แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการรับรู้
ด้านอาชีพ

ข้อ	p	r	ข้อ	p	r
1	0.64	0.36	20	0.55	0.26
2	0.65	0.44	21	0.72	0.36
3	0.56	0.46	22	0.60	0.33
4	0.46	0.37	23	0.79	0.34
5	0.39	0.47	24	0.76	0.36
6	0.46	0.50	25	0.78	0.32
7	0.56	0.46	26	0.56	0.35
8	0.55	0.34	27	0.79	0.35
9	0.67	0.40	28	0.75	0.32
10	0.39	0.38	29	0.39	0.21
11	0.65	0.38	30	0.80	0.27
12	0.60	0.27	31	0.77	0.25
13	0.72	0.27	32	0.80	0.30
14	0.54	0.36	33	0.75	0.48
15	0.48	0.31	34	0.81	0.24
16	0.48	0.27	35	0.60	0.34
17	0.69	0.35	36	0.74	0.32
18	0.62	0.24	37	0.44	0.23
19	0.49	0.28	38	0.41	0.28

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

มีนาคม 2541

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

ข้าพเจ้า นายสมชาย ทองหมู่ อาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนวัดสะแกงาม เขตบาง
ขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ขณะนี้ศึกษาในระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาการรับรู้ด้านอาชีพ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร" การวิจัยครั้งนี้จำเป็นต้อง
อาศัยข้อมูลจากนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่าน อนุเคราะห์อนุญาตให้
นักเรียนชั้นดังกล่าว จำนวน.....คน นักเรียนชาย.....คน นักเรียนหญิง.....คน ตอบแบบ
สอบถาม เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณอย่างยิ่งในการร่วมมือของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมชาย ทองหมู่)

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถาม

การศึกษาการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมีความประสงค์จะรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับข้อมูลด้านส่วนตัวของนักเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปกครองของนักเรียนและการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียน ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการแนะแนวอาชีพของนักเรียน ขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามด้วยความตั้งใจและจริงใจและการตอบแบบสอบถามนี้ไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อนักเรียนแต่ประการใด

แบบสอบถามนี้มี 2 ตอน โปรดอ่านคำชี้แจงในแต่ละตอนก่อนตอบแบบสอบถามในแต่ละตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย / ลงในกรอบ [] หน้าคำตอบที่นักเรียนได้เลือกแล้ว และเติมคำลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. อายุ.....ปี
2. เพศ [] ชาย
 [] หญิง
3. อาชีพของผู้ปกครอง
 [] รับจ้าง
 [] ค้าขาย
 [] เกษตรกรรม
 [] ทำงานบริษัทเอกชน
 [] ทำงานรัฐวิสาหกิจ
 [] รับราชการ
 [] อื่น ๆ (โปรดระบุ.....)

4. รายได้ของผู้ปกครอง (เดือนละประมาณ.....บาท)

☐ 2,100 - 5,250 บาท

☐ 5,251 - 9,250 บาท

☐ 9,251 บาทขึ้นไป

5. ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

☐ ระดับอุดมศึกษา (อนุปริญญาหรือปริญญาจากวิทยาลัยหรือ

มหาวิทยาลัย)

☐ ระดับมัธยมศึกษา (ม.3 หรือ มศ.3 และ ม.6 หรือ มศ.5)

☐ ระดับประถมศึกษา (ป.4 หรือ ป.7)

☐ ไม่ได้รับการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้ด้านอาชีพ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วพิจารณาว่าควรกระทำอย่างไร โดยเขียนเครื่องหมาย (X) บนอักษร ก ข หรือ ค ที่ตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด

ความสำคัญของอาชีพ

1. นักเรียนจะทําอย่างไรจึงจะสามารถดำรงชีวิตให้มีฐานะทางสังคมมั่นคง
 - ก. มีครอบครัว
 - ข. ประกอบอาชีพ
 - ค. เรียนหนังสือให้เก่ง ๆ
2. การทำงานมีผลต่อนักเรียนอย่างไร
 - ก. ทำให้รู้จักตนเองดีขึ้น
 - ข. ทำให้ตนเองมีคุณค่ายิ่งขึ้น
 - ค. ทำให้ชีวิตตนเองมีความหมาย
3. การประกอบอาชีพช่วยประเทศชาติได้อย่างไร
 - ก. แสดงความรักชาติ
 - ข. ช่วยลดปัญหาคนว่างงาน
 - ค. ช่วยให้ประเทศชาติมั่นคง
4. การทำงานเพื่อหารายได้หมายถึง
 - ก. การประกอบอาชีพ
 - ข. การเฝ้าหาประสบการณ์
 - ค. การเฝ้าหาความรู้

5. อาชีพที่สำคัญและมีเกียรติ คือข้อใด

- ก. อาชีพที่มีรายได้สูง
- ข. อาชีพสุจริต
- ค. อาชีพอิสระ

ลักษณะของอาชีพ

6. บุคคลที่ทำหน้าที่ปรุงอาหาร คือบุคคลในข้อใด

- ก. กู๊ก
- ข. พนักงานเสิร์ฟอาหาร
- ค. พนักงานต้อนรับ

7. อาชีพที่จัดอยู่ในประเภทอุตสาหกรรม คือ

- ก. นักออกแบบเพชรพลอย
- ข. นักแสดงและนักร้อง
- ค. นักข่าวและช่างภาพ

8. อาชีพที่จัดอยู่ในประเภทการให้บริการ คือ

- ก. คนพิมพ์ดีด
- ข. ช่างท่อประปา
- ค. ช่วยเหลือและรักษาผู้ป่วย

9. หารายได้โดยไม่มีนายจ้างเรียกว่าอย่างไร

- ก. อาชีพอิสระ
- ข. อาชีพรับจ้าง
- ค. อาชีพรับราชการ

10. อาชีพใดมีสภาพที่ทำงานเกี่ยวข้องกัน

- ก. ช่างไฟฟ้า - ช่างทาสี
- ข. ช่างปูน - ช่างไม้
- ค. ช่างประปา - ช่างโทรศัพท์

คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพ

11. ผู้ประกอบอาชีพค้าขายควรมีลักษณะใดมากที่สุด

- ก. แต่งตัวสวย
- ข. พิมพ์ดีดได้
- ค. พูดจาไพเราะ อ่อนหวาน

12. จีราพร เป็นพนักงานต้อนรับแห่งหนึ่ง นักเรียนคิดว่าคุณลักษณะข้อใดจำเป็นสำหรับจีราพรมากที่สุด

- ก. แต่งตัวสวย
- ข. พิมพ์ดีดได้
- ค. พูดจาไพเราะ อ่อนหวาน

13. อาชีพที่ต้องทำงานกับผู้คนมากมาย ต้องใช้ความสามารถในการชักจูงบุคคลอื่น นักเรียนคิดว่า คือลักษณะของอาชีพอะไร

- ก. พนักงานทำความสะอาด
- ข. พนักงานเก็บเงิน
- ค. พนักงานขายของ

14. พิมพ์เป็นพยาบาลที่ขยัน คล่องแคล่ว นักเรียนคิดว่าพิมพ์ควรจะมีคุณลักษณะอะไรเพิ่มเติมอีก
- ก. ขำขันเกี่ยวกับยา
 - ข. เห็นอกเห็นใจผู้ป่วย
 - ค. ขาดฉลาด
15. ถ้านักเรียนชอบทำงานเกี่ยวกับตัวเลข ทำงานคนเดียว นักเรียนควรเข้าสู่อาชีพใด
- ก. วิศวกร
 - ข. นายธนาคาร
 - ค. เสมียนบัญชี

สถานที่ประกอบอาชีพ

16. ถ้ากล่าวถึงเกษตรกรรม นักเรียนจะคิดถึงอะไร
- ก. ร้านค้า ตลาด
 - ข. สวน ไร่
 - ค. โรงงาน
17. ก่อตั้งบัญชี ตรวจสอบเกี่ยวกับการเงิน สถานที่ทำงานของกอง คือที่ใด
- ก. ธนาคาร
 - ข. โรงงานหรือบริษัท
 - ค. โรงเรียนพาณิชย์การ
18. อาชีพกับสถานที่ใดไม่สัมพันธ์กัน
- ก. วิศวกร - โรงงาน
 - ข. นักธุรกิจ - บริษัท
 - ค. ผู้พิพากษา - รัฐสภา

21. สรุปลการทำงานเก่ง ขยัน และได้รับความชมจากหัวหน้าเสมอ สิ่ง que สรุปลควรจะได้รับคืออะไร

ก. ความร่ำรวย

ข. ความรับผิดชอบ

ค. ความก้าวหน้าในงาน

22. ชายหนุ่มคนหนึ่งเรียนจบปริญญาตรี พยายามสอบเข้าทำงานแต่ไม่ประสบความสำเร็จ จึงหันมายึดอาชีพขายขนมครก จนประสบความสำเร็จในงานอาชีพ แสดงว่า

ก. ชายหนุ่มมีดวงทางด้านค้าขาย

ข. ชายหนุ่มเรียนไม่เก่ง

ค. อาชีพอะไรก็ไม่ว่าสำคัญ ถ้าตั้งใจทำก็สามารถประสบความสำเร็จ

23. ดิเรกเป็นข้าราชการ ในวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์ ดิเรกจะไปเรียนเพิ่มเติม
แสดงว่าดิเรกต้องการอะไร
- ก. ความก้าวหน้าในอาชีพ
 - ข. ความมีชื่อเสียงในอาชีพ
 - ค. ความมั่นคงในอาชีพ
24. สิ่งสำคัญที่ทำให้ช่างตัดเย็บเสื้อผ้ามีชื่อเสียง คืออะไร
- ก. ทักษะดี
 - ข. มีฝีมือดี
 - ค. มีความขยัน

ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับอาชีพ

25. ถ้านักเรียนชอบฟังดนตรี ช่วยให้คนมีความสุขด้านเสียงดนตรี นักเรียนคิดว่าควร
จะประกอบอาชีพอะไร
- ก. นักแสดงภาพยนตร์
 - ข. นักประชาสัมพันธ์
 - ค. นักจัดรายการวิทยุ
26. สิ่งใดสำคัญที่สุดต่อตัวนักเรียน เมื่อนักเรียนจะประกอบอาชีพ
- ก. ความถนัดของตนเอง
 - ข. ความชอบของพ่อแม่
 - ค. ความมีรายได้สูง

27. อาชีพใด เมื่อมีชื่อเสียง สามารถหาเงินได้ง่ายและผลตอบแทนค่อนข้างสูง

ก. พนักงานธนาคาร

ข. ตำรวจ

ค. นักแสดง

28. อะไรที่ไม่ใช่คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ

ก. เพศ

ข. รายได้

ค. ลักษณะนิสัย

29. จะเป็น.....ต้องเมตตาประชารามณ์ ไม่ชี้ขาดปราบเหล่าร้ายได้ทุกคน

ก. กรรมกร

ข. หมอ

ค. ตำรวจ

การมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพ

30. ก้องทำดอกไม้ประดิษฐ์เก่งเพราะที่บ้านทำดอกไม้ประดิษฐ์ส่งขาย และพอมีเวลา

ว่าง ต้องมักจะช่วยทำเสมอ นักเรียนคิดว่าก้องประดิษฐ์ดอกไม้เก่งเพราะอะไร

ก. มีโอกาสฝึกทำบ่อย ๆ

ข. รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ค. มีพรสวรรค์

31. รู้จักใช้เวลาว่างหลังเลิกเรียน รับจ้างเซ็นผักในตลาด รู้คิดว่าเมื่อเรียนจบ ป.6 เขาจะนำเงินที่สะสมไว้เป็นทุนขายผัก นักเรียนคิดว่ารู้จะทำได้หรือไม่
- ทำได้เพราะรู้มีเงิน
 - ทำได้เพราะรู้เคยเห็นการค้าผักมาบ้างแล้ว
 - ทำไม่ได้เพราะรู้อายุน้อย
32. ในระหว่างปิดเทอมภาคฤดูร้อน การกระทำข้อใดจะก่อประโยชน์ให้ตัวนักเรียนมากที่สุด
- พักผ่อนอยู่ที่บ้าน
 - ขยันอ่านหนังสือ
 - รับจ้างหารายได้พิเศษ
33. ถ้านักเรียนอยากเพาะเห็ดฟาง เป็นนักเรียนควรทำอย่างไร
- ดูวิดีโอให้เห็นวิธีการทำ
 - ศึกษาจากตำราการเพาะเห็ดฟาง
 - ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการเพาะเห็ดฟางแล้วมาลองทำเอง
34. โรงเรียนฝึกให้นักเรียนให้ทำอาหาร ทางงานประดิษฐ์และงานเกษตร เพราะต้องการให้นักเรียนได้รับสิ่งใด
- ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
 - ได้รับประสบการณ์ตรง
 - ได้ฝึกอาชีพ

วิธีการเตรียมเข้าสู่อาชีพ

35. ในโรงเรียนของนักเรียน นักเรียนจะหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ได้จากที่ใด

- ก. ห้องสมุด
- ข. ห้องพักครู
- ค. ห้องพยาบาล

36. นภรัตน์ใฝ่ฝันอยากจะเป็นพยาบาล ดังนั้นเขาจะต้องขยันเรียนวิชาใด

- ก. คณิตศาสตร์
- ข. วิทยาศาสตร์
- ค. ทั้งข้อ ก และ ข

37. นักเรียนคิดว่า การประกาศรับสมัครงานจากแหล่งใดมากที่สุด

- ก. วิทยุ
- ข. โทรทัศน์
- ค. หนังสือพิมพ์

38. ถ้านักเรียนอยากจะเป็นวิศวกรคอมพิวเตอร์ ควรเลือกเรียนอย่างไร

- ก. แผนการเรียนวิทยาศาสตร์
- ข. แผนการเรียนทางภาษา
- ค. แผนการเรียนทางช่าง

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล	นายสมชาย ทองหมู่
วัน เดือน ปี เกิด	26 มีนาคม 2507
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 49/4 หมู่ 6 ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 15000 โทรศัพท์ 036-486226
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 6
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดสะแกงาม แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร 10150 โทรศัพท์ 451-5672
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2525	ม.ศ.5 จากโรงเรียนวิทยานุกูลนารี จังหวัดเพชรบูรณ์
พ.ศ. 2529	ศศ.บ. (ประวัติศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิบูลย์โลก
พ.ศ. 2540	กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การศึกษาการรับรู้ด้านอาชีพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

สมชาย ทองหมู่

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2541

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตบางขุนเทียน ปีการศึกษา 2540 จำนวน 359 คน เป็นนักเรียนชาย 145 คน และนักเรียนหญิง 214 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวัดการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนคือ แบบสอบถามการรับรู้ด้านอาชีพสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การทดสอบที (t-test) และการทดสอบเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนเพศแตกต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนอายุแตกต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. นักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้แตกต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
4. นักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้แตกต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
5. นักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการรับรู้ด้านอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A STUDY OF CAREER AWARENESS OF PRATHOM SUKSA VI
STUDENTS IN KHET BANG KHUN THIAN BANGKOK

AN ABSTRACT

BY

SOMCHAI THONGMOO

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

May 1997

The purpose of this experimental research was to Study of Career Awareness of Prathom Suksa VI Students in Khet Bang Khun Thian, Bangkok. The subjects were 359 Prathom Suksa VI Students, 145 males and 214 females. The Career Awareness Questionnaire was used in Collecting the data. The data were analyzed by t-test and F-test

The results were as follows :

1. The students was different sex The career Awareness of students was different segnificantly increased at the level of .05
2. The students was different age The Career Awareness of students was different and were not significantly different.
3. The students's guardian was different Career The Career The Career Awareness of students was different sighthificatly increased at the level of .05
4. The students's guardian was different Income The Career Awareness of students was not different and were not significantly different.
5. The students's guardian was different Education The Career Awareness of students was different significantly increased at the level of .01